

Utlåtande 2004:86 RVI (Dnr 331-3825/2003, 331-203/2004, 331-1630/2004, 331-2125/2004)

Ungdomsarbetslösheten i Stockholm

Motion av Yvonne Fernell-Ingelström (m) (2003:33)

Krafttag mot den skenande ungdomsarbetslösheten

Skrivelse av Mikael Söderlund (m)

Insatser mot ungdomsarbetslösheten

Hemställan till kommunstyrelsen från Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Rapport om pågående arbete

Lägesrapport från arbetsgruppen för särskilda insatser med syfte att motverka ungdomsarbetslösheten

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande
Motion (2003:33) av Yvonne Fernell-Ingelström (m) anses besvarad
med vad föredragande borgarrådet anför.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del följande

1. Skrivelsen av Mikael Söderlund (m) anses besvarad med vad föredragande borgarrådet anför.
2. Hemställan från Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd anses besvarad med vad föredragande borgarrådet anför.
3. Lägesrapporten från arbetsgruppen för särskilda insatser med syfte att motverka ungdomsarbetslösheten läggs till handlingarna.

Föredragande borgarrådet Teres Lindberg anför följande.

Bakgrund

Motionen

Yvonne Fernell-Ingelström (m) tar upp det utanförskap som unga hamnar i när de varken befinner sig i arbete eller utbildning. Hon föreslår en kartläggning för att identifiera dessa ungdomar och deras utbildningsbakgrund, samt ett åtgärdsprogram för att nå arbetslösa ungdomar och även dem som riskerar att bli arbetslösa efter avslutade studier, *bilaga 4*.

Skrivelsen

Mikael Söderlund (m) föreslår att erfarenheterna från Jobbcentrum i Skärholmen ska användas kommunövergripande för att minska arbetslösheten och bidragsberoendet bland unga stockholmare. Han föreslår dessutom att staden uppvaktar regeringen i syfte att åstadkomma en nedläggning av AMS och en ny arbetsmarknadspolitik som bättre tar tillvara det lokala näringslivet och bemanningsföretagen i arbetet med att bekämpa arbetslösheten, inte minst bland ungdomar, *bilaga 3*.

Hemställan

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd hemställer hos kommunstyrelsen om att erfarenheterna från Jobbcentrum i Skärholmen ska användas kommunövergripande för att minska arbetslösheten och bidragsberoendet bland unga stockholmare. Nämnden hemställer därutöver om att staden uppvaktar regeringen för att åstadkomma en ny arbetsmarknadspolitik som bättre tar tillvara det lokala näringslivet m m i arbetet med att bekämpa arbetslösheten, inte minst bland ungdomar. Beslutet om hemställan till kommunstyrelsen fattades i samband med nämndens behandling av två skrivelser om ungdomsarbetslöshet.

Rapporten

Den 14 januari i år beslöt kommunstyrelsen att de särskilda medlen för kommunövergripande arbetsmarknadsåtgärder framför allt ska användas till insatser som syftar till att öka sysselsättningsgraden bland unga människor

(PM dnr 331-4405/2003). En arbetsgrupp bildades med uppgift att planera för och samordna sådana insatser samt även lära av och vidareutveckla det arbete som redan pågår runt om i staden. Arbetsgruppen leds av stadsledningskontorets arbetsmarknadsenhet och i övrigt deltar personer som har erfarenhet av operativt arbete med arbetslösa ungdomar – representanter för ett antal stadsdelsförvaltningar, utbildningsförvaltningen och socialtjänstförvaltningen – samt kompetensfonden och länsarbetsnämnden. Arbetsgruppen har lämnat en första lägesrapport som anmäls till kommunstyrelsen i detta ärende (*bilaga 2*).

Remisser

Motionen

Motionen har remitterats till stadsdelsnämnderna Hägersten, Rinkeby och Östermalm samt till utbildningsnämnden och kommunstyrelsens arbetsmarknads- och integrationsberedning.

Hägerstens stadsdelsnämnd delar motionärens uppfattning och föreslår att stadens nyligen inrättade kommunövergripande arbetsgrupp mot ungdomsarbetslöshet får ansvaret för kartläggning och åtgärdsprogram.

Rinkeby stadsdelsnämnd nämner dels den kommuncentrala arbetsgruppen, dels egna insatser, bl a en egen kartläggning i syfte att identifiera arbetslösa ungdomars förutsättningar och ett fördjupat samarbete med arbetsförmedlingen för att effektivisera stödet till ungdomarna.

Östermalms stadsdelsnämnd konstaterar att såväl andelen arbetslösa unga som andelen med enbart grundskolestudier är liten jämfört med staden som helhet. De ungdomar som får försörjningsstöd p g a arbetslöshet erbjuds stöd av förvaltningens arbetskonsulenter, och man har även ett nära samarbete med arbetsförmedlingen.

Utbildningsnämnden menar att den aktuella målgruppen redan är kvantitativt väl identifierad genom insamlad statistik och även kvalitativt definierad genom kartläggningar som gjorts av utbildningsdepartementet och Ungdomsstyrelsen. Nämnden redogör för de åtgärdsprogram avseende både utbildning och jobbmatchning som har startats för arbetslösa ungdomar i samarbete med stadsdelarna, arbetsförmedling och branschorganisationer. Tensta gymnasiums samarbete med Ross School i USA nämns som ett exempel på insatser för att motivera ungdomar att fullfölja sina gymnasiestudier. *Kommunstyrelsens arbetsmarknads- och integrationsberedning* redovisar de beslut som redan har fattats av kommunstyrelsen i syfte att motverka den

ökande arbetslösheten bland unga och redogör för den kommuncentrala arbetsgrupp mot ungdomsarbetslöshet som har tillsatts.

Skrivelsen

Skrivelsen har remitterats till stadsdelsnämnderna Kista, Maria-Gamla stan och Skärholmen samt till socialtjänstnämnden, utbildningsnämnden och kommunstyrelsens arbetsmarknads- och integrationsberedning.

Kista stadsdelsnämnd påpekar att nämnden har lång erfarenhet av ett effektivt arbete mot ungdomsarbetslöshet och menar att varje stadsdel måste utgå från sina egna förutsättningar istället för att den modell som tillämpas i Skärholmen ska användas i hela staden. Man avvisar förslaget att uppvakta regeringen i syfte att lägga ner AMS och anser att både Kista och många andra stadsdelar redan har god kontakt med lokalt näringsliv och bemanningsföretag, som komplement till AMS:s insatser.

Maria-Gamla stans stadsdelsnämnd menar att behov och förutsättningar är mycket olika i olika delar av staden och att det därför varken är möjligt eller önskvärt att bygga upp lokala Jobbcentra i varje stadsdel. De problem man möter hos arbetslösa i den egna stadsdelen är framför allt av psykosocial art och då krävs andra insatser. Den erfarenhet man kan ta tillvara från Jobbcentrum är det lösningsfokuserade arbetssättet, och så har nämndens socialsekreterare arbetat under många år.

Skärholmens stadsdelsnämnd anser att det är viktigt att unga arbetslösa får tillgång till länsarbetsnämndens olika åtgärder redan från första arbetslösa dagen istället för efter 100 dagar när de betraktas som långtidsarbetslösa. Beträffande Jobbcentrum samarbetar man idag med Hägerstens, Liljeholmens och Älvsjös stadsdelsnämnder och bidrar gärna till att ytterligare sprida sina kunskaper.

Socialtjänstnämnden nämner att ungdomsarbetslösheten redan har identifierats som ett särskilt problem, att medel har avsatts, en kommuncentral arbetsgrupp tillsatts och diskussioner förs med näringslivet för att inrätta fler lärlingsplatser. Man understryker behovet av åtgärder för de ungdomar som inte avslutar sina gymnasiestudier. Jobbcentrum beskrivs som ett av flera bra exempel på hur man i staden motiverar och stöttar arbetslösa, och nämnden betonar att verksamheterna på ett bättre sätt måste förvalta den kunskap som kommer ur olika projekt. AMS beskrivs som en viktig aktör när det gäller att stärka ungas möjligheter på arbetsmarknaden, även om det vore önskvärt att arbetsförmedlingen även kunde arbeta motiverande gentemot unga.

Utbildningsnämnden redovisar att man samverkar tillsammans med stadsdelar, arbetsförmedling och branschorganisationer i stadsövergripande utbildnings- och jobbmatchningsåtgärder. Staden har ansökt om att få delta i försöksverksamhet med s k Navigatorcentra för unga som står utanför både utbildning och arbetsmarknad. Nämnden tar inte ställning till förslaget om

bildning och arbetsmarknad. Nämnden tar inte ställning till förslaget om uppvaktning av regeringen.

Kommunstyrelsens arbetsmarknads- och integrationsberedning betonar att det runt om i staden finns flera alternativa arbetssätt, dels för att möta olika individuella behov, dels därför att det lokala näringslivet varierar. Av den anledningen är det inte alltid enkelt eller ens önskvärt att implementera en enskild verksamhets metoder i andra delar av staden. Beredningen nämner de beslut som redan har fattats på central nivå för att komma tillrätta med den ökande ungdomsarbetslösheten men avstår från att uttala sig om förslaget om uppvaktning av regeringen.

Hemställan

Hemställan gäller förslag som är likalydande med förslagen i Mikael Söderlunds skrivelse. Den ansvariga roteln har därför, efter samråd med KF/KS kansli, beslutat att inte ånyo remittera dessa frågeställningar.

Mina synpunkter

Det glädjer mig att vi är många som är starkt engagerade i den här frågan. I mina svar på ett par interpellationer om ungas arbetslöshet (2003:99 och 2004:3) beskrivs de åtgärder som majoriteten vid det laget redan hade vidtagit för att öka sysselsättningsnivån bland unga:

- ? Merparten av de medel som har avsatts för kommunövergripande arbetsmarknadsåtgärder ska användas för att finansiera insatser mot ungdomsarbetslöshet och ungas utanförskap. Det kan t ex handla om en satsning på Navigatorcentra (se nästa punkt), om att sprida arbetsmetoder som har visat sig vara effektiva och få möjlighet att vid behov utveckla nya metoder. Beslut fattades i kommunstyrelsen den 14 januari i år.
- ? Hemställan hos utbildningsdepartementet om att staden skall få möjlighet att medverka i en pilotverksamhet för stöd till unga människor som hamnat utanför både skola och yrkesliv. Verksamheten föreslås utgå från det som i betänkandet *Unga utanför* (SOU 2003:92) kallas Navigatorcentra. Beslut fattades i kommunstyrelsen den 17 december 2003.
- ? Den årligen återkommande satsningen tillsammans med länsarbetsnämnden på sommarjobb. Varje år får drygt 1 500 unga stockholmare därigenom en egen erfarenhet av arbetslivet, en kontakt som kanske ger ett nytt perspektiv på det egna framtida yrkesvalet och i vissa fall kanske även leder till en senare anställning. Satsningen anges i budget 2003 och 2004

senare anställning. Satsningen anges i budget 2003 och 2004 för Stockholms stad.

För att planera de insatser som vi nu kan genomföra med hjälp av den kommuncentrala arbetsmarknadspotten, och för att lära av och vidareutveckla det som redan görs runt om i staden, bildades vid årsskiftet en arbetsgrupp under ledning av stadsledningskontorets arbetsmarknadsenhet. I gruppen samlas personer som har erfarenhet av operativt arbete med arbetslösa ungdomar – representanter för ett antal stadsdelsförvaltningar, utbildningsförvaltningen och socialtjänstförvaltningen.

Även kompetensfonden och länsarbetsnämnden deltar i arbetsgruppen. Kompetensfonden har som bekant ett "externt" uppdrag att öka sysselsättningsnivån i staden, och hos länsarbetsnämnden och de lokala arbetsförmedlingarna vilar det grundläggande ansvaret när det gäller att matcha arbetssökande personer med lediga arbeten.

Arbetsgruppen har lämnat en första lägesrapport som jag vill passa på att redovisa i detta ärende. I rapporten beskrivs ett antal insatser som antingen redan har beslutats eller som fortfarande befinner sig på planeringsstadiet. Samtliga beslutade insatser delfinansieras av kompetensfonden, och nästan alla genomförs på stadsdelsnivå och i nära samverkan med de lokala arbetsförmedlingarna. Rapporten redovisas i sin helhet i *bilaga 2*.

En av de mer omfattande åtgärder som staden genomför inleds under våren, i ett samarbete med länsarbetsnämnden och ESF-rådet. Det är en mycket spännande satsning där långtidsarbetslösa ungdomar ges möjlighet till praktik och en tillfällig anställning i staden, och där staden samtidigt får visa upp sina verksamheter för unga människor som kanske på det sättet blir intresserade av ett framtida arbete inom offentlig sektor. För varje ungdom som deltar kommer en långsiktigt syftande handlingsplan att upprättas. Ett individuellt utformat stöd ska erbjudas så att den tillfälliga anställningen leder till ett bättre utgångsläge även på längre sikt, genom att t ex motivera till återupptagna gymnasiestudier eller en kompletterande yrkesutbildning. Dessutom innebär ju anställningen att man kan visa upp en tidigare anknytning till arbetsmarknaden när man senare söker andra jobb.

Efter en genomgång i arbetsgruppen konstateras att de gemensamma insatser som stadsdelsförvaltningar och arbetsförmedlingar gör för att minska arbetslösheten bland unga fungerar väl och dessutom har intensifierats under våren 2004. Naturligtvis är detta mycket tillfredsställande. Samtidigt finns det en grupp ungdomar – det menar även arbetsgruppen – som är i allra störst behov av samhällets stöd och som vi fortfarande inte når. Yvonne Fernell-Ingelström skriver om dessa ungdomar i sin motion. Regeringens särskilde

utredare Leif Linde kallar dem "unga utanför" i betänkandet med samma titel (se ovan).

Denna grupp unga människor studerar inte, de arbetar inte och är heller inte registrerade som arbetssökande hos arbetsförmedlingen eller som mottagare av försörjningsstöd hos stadsdelsförvaltningen. Utan någon som helst anknytning till samhällets grundläggande utbildnings- och välfärdssystem lever man ofta ett mycket utsatt liv och riskerar dessutom att permanenta sitt utanförskap redan i mycket unga år. Att nå och stötta dessa ungdomar måste anses som en av samhällets allra viktigaste uppgifter. Det är samtidigt en av våra största utmaningar.

Den kommunövergripande arbetsgruppen för nu ett resonemang om vilka konkreta åtgärder som behöver vidtas för att nå de unga utanför. Några insatser föreslås i slutet av rapporten – det gäller t ex den kartläggning och det åtgärdsprogram som efterlyses av Fernell-Ingelström. Min förhoppning är att vi ska kunna återkomma till kommunstyrelsen omedelbart efter sommaren med ett förslag till inriktningsbeslut i den här specifika frågan.

I sin skrivelse nämner Mikael Söderlund bl a Jobbcentrum i Skärholmen och menar att den så kallade jobbgarantin har varit en mycket framgångsrik modell som man bör sprida över hela staden för att minska arbetslösheten.

Att kunna utfärda en "jobbgaranti" skulle vi nog alla vilja, inte minst när det gäller unga människor, men den s k jobbgaranti som Söderlund nämner är tyvärr ingen garanti för arbete. Det handlar istället om att arbetssökande garanteras stöd och handledning i jobbsökarprocessen. Termen används inte ens längre. Numera talar man vid Jobbcentrum i Skärholmen istället om *jobbfokus*. Jobbet står i fokus, arbetsmetoden är inriktad på att finna lösningar istället för att definiera problem och brister.

Mikael Söderlund har helt rätt i att man vid Jobbcentrum har varit, och fortfarande är, mycket framgångsrik i sitt arbete. Det betyder dock inte att metoden med automatik kan tillämpas lika framgångsrikt överallt i staden. Som flera remissinstanser påpekar ser förutsättningar och behov mycket olika ut i olika stadsdelar, både när det gäller de arbetssökande personerna och förekomsten av ett lokalt näringsliv att samarbeta med. Man måste även beakta att Jobbcentrum har haft ett finansiellt stöd, bl a inom ramen för Storstadssatsningen, som har möjliggjort ett mer personalintensivt arbetssätt.

Verksamheten vid Jobbcentrum kommer nu att utvärderas av stadens FoU-byrå på uppdrag av kompetensfonden. Det är bra – en utvärdering bör underlätta för andra stadsdelar att dra nytta av de positiva erfarenheterna av Jobbcentrums sätt att arbeta.

Vad gäller Söderlunds förslag om att lägga ner Arbetsmarknadsstyrelsen och bättre ta tillvara det lokala näringslivet och bemanningsföretagen i kampen mot arbetslösheten kan jag bara avvisa den första delen av förslaget och, som svar på den andra delen, påpeka att det hade varit så mycket enklare att snabbt inleda samtal med olika näringslivsorganisationer i dessa frågor om inte Söderlunds partikamrater under den förra mandatperioden hade gjort ett så grundligt arbete när det gäller att avveckla stadens arbetsmarknadsnämnd. Nu har vi blåst nytt liv i nämnden och har glädjande nog kunnat hälsa näringslivet välkommet tillbaka. Arbetsmarknadsnämnden är ett utmärkt forum när det gäller att väcka, diskutera och utforma konkreta samverkansprojekt mellan stadens olika verksamheter, näringslivets organisationer och länsarbetsnämnden.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Kristina Axén Olin* (m) och *Jan Björklund* (fp) enligt följande.

Vi föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att

1. avslå föredragande borgarråds förslag till beslut
2. bifalla motionen av Yvonne Fernell-Ingelström (m)
3. bifalla skrivelsen från Mikael Söderlund (m)
4. bifalla hemställan från Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd
5. lägesrapporten från arbetsgruppen för särskilda insatser med syfte att motverka ungdomsarbetslösheten läggs till handlingarna
6. därutöver anför följande.

2003 var det första kalenderåret som socialdemokraterna bär ett fullkomligt politiskt ansvar för. Partiet styr såväl statsapparaten, som utvecklingen i Stockholms stad och Stockholms läns landsting. Resultatet förskräcker då 2003 blev ett ur ekonomiskt perspektiv ett förlorat år för Stockholm.

Trots stora överskottet valde socialdemokraterna att omedelbart höja skatten i Stockholms stad med 50 öre. Det är det enda vallöfte de verkligen hållit hittills. Tillsammans med höjningen på 1 krona och 30 öre i Stockholms läns landsting fick stockholmaren en skattehöjning på 1:80 per intjänad hundralapp redan från start 2003. I år har socialdemokraterna höjt landstingsskatten ytterligare – denna gång med 65 öre. Totalt har stockholmarens skattebörda ökat med 2 kr och 45 öre per intjänad hundralapp. Socialdemokraterna har därmed på bara drygt två år höjt skatten för en vanlig stockholmshem med över 11 000 kronor per år.

Men världens högst beskattade huvudstadsbefolkning drabbades också av den socialdemokratiska regeringens politik. Utöver de lokala skattehöjningarna har staten också höjt elskatten, skatten på villaolja samt inte minst fastighetsskatten.

Resultatet av skattechocken är en hemmagjord depression i Stockholm. Under 2003 gick 2 716 företag i Stockholms län i konkurs. Det är en ökning med 12 procent jämfört med 2002. Samtidigt har antalet nyregistrerade företag minskat kraftigt i Stockholm. 2003 startades nära 4 procent färre företag än under 2002.

De svåra tiderna för företagen märks direkt i en kraftig ökning av arbetslösheten. Under Annika Billströms första helår vid makten i stadshuset ökade arbetslösheten i Stockholm med nära 25 procent. Arbetslösheten slår särskilt hårt mot unga stockholmare. Totalt ökade arbetslösheten bland ungdomar 18-24 år med nära 40 procent under 2003. Resultatet av socialdemokraternas skattechock är dessutom att allt fler blir beroende av socialbidrag. Under den borgerligt styrda perioden 1998-2002 minskade antalet hushåll som var beroende av socialbidrag med över 40 procent. Under socialdemokraterna och Annika Billströms styre har denna utveckling vänt och under 2003 ökade antalet hushåll som behövde bidrag för att klara sig med 7 procent.

Den socialdemokratiska regeringens omtalade storstadssatsning har inte givit några bestående positiva resultat. Däremot innebär regeringens politik att regionen varje år dräneras på 16 miljarder kronor genom skatteutjämningen. Om vi fick behålla dessa resurser i regionen skulle det ge möjligheter för tusentals nya jobb.

Men trots det allvarliga läget väljer socialdemokraterna att avvisa förslagen i såväl motionen och skrivelsen som hemställan från Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd. I denna akuta situation bör staden istället kraftsamla för att skapa förutsättningar för nya jobb. Vidare bör staden genomföra en kartläggning av behoven och sedan använda den så framgångsrika jobbgarantin för att bekämpa arbetslösheten i staden.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

Motion (2003:33) av Yvonne Fernell-Ingelström (m) anses besvarad med vad föredragande borgarrådet anför.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del följande

1. Skrivelsen av Mikael Söderlund (m) anses besvarad med vad föredragande borgarrådet anför.
2. Hemställan från Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd anses besvarad med vad föredragande borgarrådet anför.

3. Lägesrapporten från arbetsgruppen för särskilda insatser med syfte att motverka ungdomsarbetslösheten läggs till handlingarna.

Stockholm den 26 maj 2004

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNIKA BILLSTRÖM

Teres Lindberg

Anette Otteborn

Reservation anfördes av *Kristina Axén Olin*, *Kristina Alvendal* och *Rolf Könberg* (alla m), *Lotta Edholm* och *Ann-Katrin Åslund* (båda fp) och *Ewa Samuelsson* (kd) med hänvisning till reservationen av (m) och (fp) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Yvonne Fernell-Ingelström (m) tar i sin motion (2003:33; *bilaga 4*) upp det utanförskap som unga hamnar i när de varken befinner sig i arbete eller utbildning. Hon föreslår en kartläggning för att identifiera dessa ungdomar och deras utbildningsbakgrund, samt ett åtgärdsprogram för att nå arbetslösa ungdomar och även dem som riskerar att bli arbetslösa efter avslutade studier.

Mikael Söderlund (m) föreslår i sin skrivelse (*bilaga 3*) att erfarenheterna från Jobbcentrum i Skärholmen ska användas kommunövergripande för att minska arbetslösheten och bidragsberoendet bland unga stockholmare. Han föreslår dessutom att staden uppvaktar regeringen i syfte att åstadkomma en nedläggning av AMS och en ny arbetsmarknadspolitik som bättre tar tillvara det lokala näringslivet och bemanningsföretagen i arbetet med att bekämpa arbetslösheten, inte minst bland ungdomar.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd har riktat en hemställan till kommunstyrelsen med förslag som är likalydande med förslagen i Mikael Söderlunds skrivelse.

Den kommunövergripande tjänstemannagrupp som har till uppgift att planera för och samordna insatser mot ungdomsarbetslösheten har lämnat en första lägesrapport som anmäls till kommunstyrelsen i detta ärende (*bilaga 2*).

REMISSER

Motionen av Yvonne Fernell-Ingelström (m) har remitterats till stadsdelsnämnderna Hägersten, Rinkeby och Östermalm samt till utbildningsnämnden och kommunstyrelsens arbetsmarknads- och integrationsberedning.

Skrivelsen av Mikael Söderlund (m) har remitterats till stadsdelsnämnderna Kista, Maria-Gamla stan och Skärholmen samt till socialtjänstnämnden, utbildningsnämnden och kommunstyrelsens arbetsmarknads- och integrationsberedning.

Eftersom hemställan från Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd gäller förslag som är likalydande med förslagen i Mikael Söderlunds skrivelse har den ansvariga roteln, efter samråd med KF/KS kansli, beslutat att inte ånyo remittera dessa frågeställningar.

MOTIONEN

Hägerstens stadsdelsnämnd beslöt den 19 februari 2004 att överlämna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Hägerstens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 3 februari 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Bakgrund

Utredningen "Unga utanför"

Arbetslösheten bland ungdomar har uppmärksammats bland annat av regeringen, som under förra året lät tillsätta en utredning med uppgift att "kartlägga och ge närmare kunskaper om ungdomar i åldern 16-24 år som inte studerar, arbetar eller söker arbete". När utredningen presenterade sin rapport "Unga utanför" i oktober 2003 konstaterade man att andelen ungdomar i arbete har minskat sedan 1990 medan andelarna i studier har ökat, dock inte i samma takt som andelarna i arbete har minskat. Den största förändringen av de ungas sysselsättning är att de fasta anställda i den 16-24-årsgruppen har minskat. I denna åldersgrupp finns en grupp om 25 000 – 30 000 personer som har betydande problem att etablera sig i samhället. Problemen skiljer sig mellan de äldre och de yngre, så tillvida att många av 16-19-åringarna återgår i studier efter ett års utanförskap, medan problemen för 20-24-åringar verkar vara mer bestående. Många av dessa som varit utanför i ett år fortsatte att vara det även under ett andra och ett tredje år och hade betydande svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden. Särskilt många hamnat utanför under längre tid har enligt utredningen den som är född i annat land och har vistas i Sverige kortare tid än fem år.

Bland de ungdomar som är födda i Sverige och som hamnat utanför har många inte läst färdigt grundskolan. Deras problem är i många fall komplexa med ogynnsamma uppväxtförhållanden, sjukdomar, funktionshinder, missbruk och kriminalitet men även med mer diffusa sociala, psykiska eller funktionella svårigheter. Ofta har stora ansträngningar gjorts från samhällets sida att hjälpa ungdomarna, men de vanliga insatserna har misslyckats. De ungdomar i denna grupp som ändå lyckats komma in på arbetsmarknaden har oftast gått vägen via tillfälliga anställningar, endast ett fåtal har hittat tillbaka genom studier.

Utredningens slutsats är att det måste skapas en organisation som gör att man som ung utanför får "så individuellt stöd som möjligt av en instans med relevant kompetens och arbetsmetoder med sikte på en framtida etablering på arbetsmarknaden". Detta ska ske genom att kommunen får ett lagstadgat ansvar att aktivt söka upp och stödja varje individ upp till 20 år som inte har någon känd sysselsättning. Berörda myndigheter ska vara skyldiga att samverka i uppföljningen av ungdomarna.

Eftersom en majoritet av de "unga utanför" inte slutfört grund- och/eller gymnasieskola måste, anser utredningen, skolan individualiseras ännu mer så att elevens behov styr utbildningsinsatserna, till exempel genom fler lärlingsplatser och

styr utbildningsinsatserna, till exempel genom fler lärlingsplatser och samarbete med studieförbund och folkhögskolor.

Arbetsförmedlingen bör, enligt utredningen, ge individuellt stöd till de unga och ge dem möjlighet att få arbetsmarknadsutbildningen och andra insatser från lägre åldrar än i dag.

Utredningen föreslår också att en försöksverksamhet med "Navigator-centra" ska inrättas i ett antal kommuner. Verksamheten ska vara en fast punkt för de unga där de ska kunna komplettera delar av sin skolgång och få hjälp av arbetsförmedling, kommun och näringsliv i samverkan.

En ny lag som reglerar kommunernas uppföljningsansvar för de "unga utanför" föreslås träda i kraft den 1 januari 2005.

Planerade insatser i Stockholms stad

I Stockholm har nyligen inrättats en arbetsgrupp som ska planera och samordna insatser mot ungdomsarbetslösheten. I arbetsgruppen ingår representanter för kansliet för arbetsmarknads- och integrationsfrågor, för olika förvaltningar inom staden samt för länsarbetsnämnden och Kompetensfonden. Arbetsgruppen ska inventera vad som redan görs för de unga, hitta bra sätt att arbeta med dem samt diskutera hur utvecklingen av ungdomsarbetslösheten ska kunna följas upp.

Till sitt förfogande har arbetsgruppen 5 miljoner kronor ur ett tidigare anslag till åtgärder för att öka antalet förvärvsarbetande och minska beroende av försörjningsstöd. Kommunstyrelsens arbetsmarknads- och integrationsberedning har fått i uppdrag att skyndsamt ta fram konkret förslag på hur dessa pengar bör användas. Förslag finns om att staden ska begära att få ingå i en eventuell försöksverksamhet med "Navigator-centra".

"Unga utanför" i Hägersten

Varken stadsdelsförvaltningen eller arbetsförmedlingen har någon heltäckande statistik över antalet "unga utanför" i Hägersten. I arbetsförmedlingens allmänna statistik går det inte att särskilja de ungdomar som hör till Hägersten, utan i siffrorna inkluderas även 18-24-åringar som bor i stadsdelarna Älvsjö och Liljeholmen. I början januari 2003 fanns 164 personer i dessa åldrar registrerade vid arbetsförmedlingen i Liljeholmen. Samma tidpunkt ett år senare var antalet 216 personer. De ungdomar som betecknas som långtidsarbetslösa, det vill säga som hade varit utan arbete mer än tre månader, var i augusti 2003 fyra, i december 2003 11-12 och i början av februari 2004 21 personer.

Till "UHU-projektet", som bedrivits vid arbetsförmedlingen i Liljeholmen under två år i syfte att ge extra stöd till arbetssökande ungdomar, kallades under förra året 209 ungdomar, varav 197 också avslutade kontakten under 2003. Av dem som avslutades gick 44% till arbete och 6% till heltidsstudier, vilket arbetsförmedlingen anser vara ett mycket bra resultat.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Den ökning som skett av antalet arbetslösa ungdomar på arbetsförmedlingen har ännu inte gett utslag hos stadsdelsförvaltningen i form av ökat antal ungdomar som söker försörjningsstöd på grund av arbetslöshet. Förvaltningens bedömer att gruppen inte är särskilt stor, men siffror saknas på den faktiska omfattningen. Inriktningen på förvaltningens arbete med dessa unga, liksom för andra som är arbetslösa, är att snabbt initiera kontakt med arbetsförmedlingen och erbjuda stöd i arbetssökandet genom till exempel Jobbcentrum i Skärholmen.

Gemensamt för de ungdomar som har kontakt med andra enheter inom förvaltningen än enheten för arbete och bistånd är att de har olika former av svårigheter som gör att de har svårt att komma igång med arbete eller studier. Av de sexton ungdomar över 18 år som idag är aktuella vid enheten för ungdom finns endast en som är aktivt arbetssökande, övriga har mer eller mindre klart definierade problem som gör att de inte arbetar eller studerar: några har allvarliga psykiska problem, några är inskrivna på gymnasiet men har svårt att klara skolgången där, några är arbetslösa och kommer inte igång i arbete trots stöd från socialtjänsten. Några av ungdomarna deltar i behandlingsprogram i vilka ingår någon form av sysselsättning.

De personer i åldrarna 20-24 år som har kontakt med enheten för vård och omsorg om vuxna har arbetshinder i form av missbruk och psykiska problem.

Sammanfattningsvis kan sägas att de unga som har kontakt med förvaltningen för andra insatser än försörjningsstöd är de som i många fall riskerar ett bestående utanförskap. Orsaken till deras problem varierar, men gemensamt är ofta att de haft problem med att klara av grundskolan och att de "fallit ur" skolsystemet när de kommit till gymnasienivån. När ungdomarna vill börja arbeta blir den ofullständiga skolgången en ytterligare belastning utöver andra svårigheter som de kan ha. Det är därför mycket viktigt att ungdomarna och deras svårigheter kartläggs och att ett åtgärdsproblem arbetas fram så som motionen föreslår. Detta ligger också helt i linje med det som utredningen "Unga utanför" kommit fram till och med de insatser som planeras av stadens arbetsgrupp mot ungdomsarbetslöshet.

Förvaltningen föreslår att stadens arbetsgrupp mot ungdomsarbetslöshet ska ha i uppdrag att göra den kartläggning och det åtgärdsprogram som föreslås i motionen.

Rinkeby stadsdelsnämnd beslöt den 19 februari 2004 att överlämna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Rinkeby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 6 februari 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen delar motionärens uppfattning att den stora ungdomsarbetslösheten i staden måste tas på största allvar. Ungdomar utan yrkeserfarenhet har i allmänhet svårare att ta sig in på arbetsmarknaden, vilket blir än tydligare i en lågkonjunktur med

ökad konkurrens om jobben. För ungdomarna i Rinkeby är det extra kännbart eftersom de i högre grad saknar kontakter och nätverk samt positiva förebilder.

I Rinkeby har vi gjort en omfattande kartläggning bland de ungdomar som uppbär försörjningsstöd för att definiera de ungdomar som har försörjningsstöd på grund att de saknar arbete. Försörjningsenheten och arbetsmarknadsenhetens ungdomshandläggare har därför en relativt bra översikt över problemets art.

I syfte att påskynda att arbetslösa ungdomar kommer i arbete, studier eller praktik initierades under hösten 2003 ett djupare samarbete mellan försörjningsenheten, arbetsmarknadsenheten och arbetsförmedlingen och är i gång sedan januari 2004. Ett arbetslag bestående av två socialsekreterare och en ekonomihandläggare från försörjningsenheten arbetar tillsammans med en socialsekreterare och en ungdomshandläggare på arbetscentrum. Teamet träffar arbetsförmedlingen en gång i veckan för att diskutera åtgärder och aktiviteter för ungdomarna samtidigt erbjuds ungdomarna studier och praktik via arbetscentrum. Samarbetsprojektet ska utvärderas efter ett år. Arbetsmarknadsenheten har också kunnat erbjuda arbetslösa ungdomar plats i olika projekt, X-span ung (EU-projekt på södra järva) samt byggtutbildningsprogram via Södertörns folkhögskola i syfte att efter avslutade studier hjälpa ungdomar ut på arbetsmarknaden. Stadsdelsnämnden har dessutom ansökt om medel från kompetensfonden för att erbjuda ytterligare åtgärder för ungdomar som saknar arbete eller riskerar arbetslöshet.

Projektansökan "Mitt i byn - ett lokaltstudiecentrum i Rinkeby" är ett exempel på den satsning som planeras för arbetslösa ungdomar och för den grupp ungdomar som befinner sig utanför arbete och studier samt ungdomar som inte kommit in eller är utslagna från gymnasieskolan. Projektet målsättning är bland annat att genom fältförlagt arbete fånga upp de ungdomar som är utanför systemen och erbjuda dagliga aktiviteter som kan återföra ungdomarna i utbildning, arbete eller annan sysselsättning.

Arbetsmarknad- integrations - och demokratienheten inom staden har uppmärksammat problematiken och tillsatt en arbetsgrupp som ser över vilka åtgärder som kan tänkas tillföras de områden som är särskilt utsatta. Staden räknar med att satsa 3,5 milj kr på olika projekt riktade till målgruppen ungdomar som saknar arbete eller utbildning.

Ungdomsstyrelsen har också uppmärksammat problematiken med ungdomar som saknar arbete eller hoppat studier och riskerar att hamna i utanförskap.

I utredningen "Unga utanför"(SOU 2003:92) har problematiken kring arbetslöshet och utanförskap redovisas och ett antal förslag tagits fram. Utredningen konstaterar att 2001 var ca 70 000 ungdomar i åldrarna 16-24 år att betrakta som utanför skola, arbete eller annan känd sysselsättning. Många av dessa ungdomar återgår i studier, arbete eller annan sysselsättning efter ett-två år. Utredningen konstaterar att i genomsnitt hamnar en restgrupp om 25 000 - 30 000 ungdomar i utanförskap efter två år. Den gruppen riskerar att hamna i utanförskap under längre tid om inte insatser från samhället vidtas.

Utredningen föreslår att kommunen ansvarar för ungdomar under 20 år. Arbetsförmedlingen föreslås få ansvar och skyldighet att ge fullt stöd och erbjuda arbetsmarknadsutbildningar för unga från 18 års ålder. Till målgruppen över 20 år

marknadsutbildningar för unga från 18 års ålder. Till målgruppen över 20 år föreslås arbetsförmedlingen ordna utvecklande aktivitet inom 14-dagar (istället för 90-dagarsregeln i den nuvarande Ungdomsgarantin)

Utredningen föreslår också att en försöksverksamhet, benämnd Navigatorcentra, omgående ska inledas i 10 kommuner med målet att ungdomar snabbt ska komma i aktiviteter. Stockholm stad har anmält sitt intresse att medverka i denna försöksverksamhet.

En avgörande faktor för att vara framgångsrik i arbetet med ungdomar är tidsfaktorn, och där är arbetsförmedlingens nätverk och insatser av praktikplatser (KPU och utvecklingsgarantin) en värdefull tillgång och utmärkta redskap. Samarbetet med arbetsförmedlingen har stor prioritet i arbetet med ungdomsarbetslösa. Arbetsförmedlingens tillgång på praktikplatser inom ungdomsgarantin har under andra halvåret 2003 minskat radikalt på grund av bristande resurser, vilket medfört att förvaltningen i stor omfattning arbetat med att hitta praktikplatser som är en bristvara på arbetsmarknaden idag. Arbetsförmedlingen har dock signalerat om en ökning av praktikplatser (KPU och ungdomsgarantin) inom en snar framtid.

Rinkeby stadsdelsförvaltning har observerat problematiken och arbetar i den riktning motionären föreslår

Östermalms stadsdelsnämnd beslöt den 19 februari 2004 att överlämna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av *Helena Bonnier m fl* (m), *Claes Fleming m fl* (fp) och *Jan Ulander* (kd), *bilaga 1*.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 23 januari 2004 har i huvudsak följande lydelse.

I Östermalms stadsdel är andelen ungdomar och unga vuxna som uppbär försörjningsstöd liten jämfört med staden som helhet. Andelen ungdomar och unga vuxna med grundskola som högsta studiemerit är också liten relativt övriga staden, liksom andelen arbetslösa i åldersgruppen.

I januari 2004 fanns 23 personer i åldersgruppen 18 – 24 år aktuella vid försörjningsstödsenheten vid Östermalms stadsdelsförvaltning. Av de ungdomar som var aktuella vid försörjningsstödsenheten visade sig övervägande delen (ca 85 %) ha etablerade psykiska och/eller socialmedicinska problem. Dessa ungdomar hade en eller flera kontakter med landstinget och kommunen, och i några fall även med kriminalvården. Några av dem hade en pågående gymnasieutbildning parallellt med behandlingsinsatser/rehabilitering.

De ungdomar som uppbär försörjningsstöd på grund av arbetslöshet kan erbjudas stödkontakt via förvaltningens arbetskonsulenter. Förvaltningen har också ett nära samarbete med arbetsförmedlingen och arbetsförmedlingen rehabilitering.

Såväl nationellt som regionalt rapporteras om ökade psykiska och socialmedicinska problem bland ungdomar och unga vuxna. De psykiska ohälsotalen ökar, liksom alkohol- och drogbruk. Det är angeläget att inom förvaltningen arbeta för att möta denna problematik bland både barn, ungdomar och unga vuxna.

Inom stadsdelen syftar arbetet i enlighet med BUS-policyn till att tidigt uppmärksamma och erbjuda stöd till barn och ungdomar med behov av särskilt stöd från såväl kommun som landsting.

Inom programområdet Socialtjänsten har en tvärgrupp bildats under hösten 2003, med uppgiften att inventera målgruppen tonåringar och unga vuxna i riskzon, och att ta fram förslag till hur befintliga resurser på bästa sätt kan användas för att tillgodose gruppens behov.

Förvaltningens förslag

Förvaltningen instämmer i att en avslutad gymnasieutbildning har stor betydelse för ungdomars förutsättningar att gå vidare till arbete eller fortsatta studier. I stadsdelen är problemet litet relativt övriga staden, såväl vad gäller ungdomar utan gymnasiekompetens som ungdomar som är arbetslösa och har behov av bistånd för sin försörjning. Förvaltningen ser att det generellt kan vara av stor betydelse att agera för att ungdomar ges särskilt stöd att inleda och avsluta sina gymnasiestudier.

Utbildningsnämnden beslöt den 18 mars 2004 att överlämna utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av *Jan Björklund m fl* (fp), *Mikael Söderlund m fl* (m) och *Jonas Vikman* (kd), bilaga 1.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande av den 23 februari 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Motionären föreslår en stadsdelsövergripande översyn och kartläggning för att identifiera ungdomar i åldern 18–24 år och deras utbildningsbakgrund.

En stadsdelsövergripande samlad översyn över öppet arbetslösa ungdomar saknas för närvarande. Förvaltningen finner trots detta inte att något omedelbart behov av kartläggning föreligger. Målgruppen är genom insamlad och bearbetad statistik kvantitativt väl definierad och identifierad. Uppgifter om ungdomar 18–24 år ingår i den statistik om Stockholm, vilken levereras av Statistiska Centralbyrån (SCB) och Utrednings- och Statistikkontoret (USK). Åldersgruppen 18-24 år är i USK:s statistik och rapporter tydligt urskiljbar vad beträffar utbildningsbakgrund, sysselsättningsgrad samt andel av befolkningen i stadsdelarna/områdena. Områdesstatistiken tillför uppgifter om social bakgrund hos stadsdelarnas invånare. Statistiken i kombination med övergripande analyser lämnade av USK gör det möjligt att identifiera ungdomar som är eller riskerar bli arbetslösa. Informationen ligger ute på nätet och kan nås av

är eller riskerar bli arbetslösa. Informationen ligger ute på nätet och kan nås av var och en.

Gruppen arbetslösa eller presumtivt arbetslösa ungdomar 18-24 år är också kvalitativt väl definierad. Från statens sida sker regelbundna kvalitativa och kvantitativa kartläggningar av målgruppen. Kartläggningarna genererar en rad rapporter från både Ungdomsstyrelsen och utbildningsdepartementet. Den kartläggning som där skett av ungdomars kultur, har en bredd, som gör det möjligt att även på kommunal nivå identifiera bland annat arbetslösa ungdomars värderingar och bakgrund. Förvaltningen ser inte något omedelbart behov av en stadsövergripande kartläggning för att identifiera målgruppen, eftersom denna på flera nivåer är kartlagd och synliggjord. Yvonne Fernell – Ingelström(m) föreslår vidare ett åtgärdsprogram, riktat till ungdomar, som idag är arbetslösa och till ungdomar, som går i skolan.

Kommunen är skyldig att erbjuda gymnasieutbildning för alla ungdomar i kommunen fram till och med det första kalenderhalvåret det år de fyller 20 år, det så kallade utbildningsansvaret. Både gymnasiekommittén och utredningen Unga utanför (SOU 2003:92) föreslår ett tydligare uppföljningsansvar. Motionären framhåller, att skolan tappar kontakten med ungdomar, som avbryter sina gymnasiestudier. Problemet har uppmärksammats av staden och utbildningsförvaltningen. Som ett led i utvecklingen av det kommunala uppföljningsansvaret ansöker staden som en av tio kommuner om deltagande i försöksverksamhet med ungas stöd till unga i projektet Navigator. Andra insatser sker inom utbildning för vuxna för dem som fyllt 20 år. I staden har åtgärdsprogram startats för ungdomar som inte längre går i skolan och är arbetslösa. Utbildningsförvaltningen, stadsdelar, arbetsförmedling och branschorganisationer samverkar i stadsövergripande åtgärder rörande utbildning och jobbmatchning. Samverkan sker till exempel rörande rekrytering till studier och utbildning. Åtgärdsprogram omfattar också ungdomar, som fortfarande går i skolan, men som riskerar att gå ut i framtida arbetslöshet.

Förvaltningen framhåller att skolans uppdrag är att stödja och motivera ungdomar att fullfölja gymnasiestudierna. Utbildningsförvaltningen redovisar i Verksamhetsplan 2004 (dnr 03-102/72:13) särskilda insatser för att öka ungdomars motivation att fullfölja gymnasiestudierna. Till större insatser hör utveckling av Tensta gymnasium enligt ett koncept utarbetat av Ross School på Long Island. I Rossprojektet utgår läroprocessen från varje elevs individuella behov. Andra satsningar är utveckling av Globala gymnasiet och utveckling av handels – och administrationsprogrammet i Skärholmens gymnasium. Skärholmens gymnasium samverkar därvid med företag i området. Yrkesutbildningar inom fordon och charkuteri utvecklas på Enskede gårds gymnasium. Av mars 2004 lägger regeringen en ungdomspolitisk proposition, vilken förväntas inverka på den kommunala ungdomspolitiken. Ett åtgärdsprogram i staden för att främja sysselsättningen bland ungdomar i åldern 18-24 år bör enligt förvaltningens mening utformas med hänsyn taget också till regeringens förslag.

Sammanfattningsvis framhåller förvaltningen att åtgärder kontinuerligt utvecklas för att motivera och stödja elever så att de fullföljer sina gymnasiestudier. Detta är skolans uppdrag. Förvaltningen ser framtida åtgärder för att främja sysselsättningen

bland unga som en viktig del i den fortsatta utvecklingen av skolan. Ett riktat åtgärdsprogram är en av flera insatser för att öka andelen elever som lämnar skolan med avslutad treårig gymnasial utbildning. Åtgärdsprogram, som staden startar, bör enligt förvaltningens bedömning ses i relation till redan startade och pågående insatser.

Arbetsmarknads- och integrationsberedningen beslöt vid sitt sammanträde den 17 februari 2004 föreslå att kommunstyrelsen beslutar föreslå kommunfullmäktige besluta att motionen anses besvarad.

Reservation anfördes av *Birgitta Holm* (m) och *Fredrik Malm* (fp), bilaga 1.

Reservation anfördes av *Hardy Hedman* (kd), bilaga 1.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande av den 6 februari 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Enligt länsarbetsnämndens statistik var 1 910 Stockholmsungdomar (3,2 %) arbetslösa i december 2003, vilket på ett år innebär en ökning med 500 ungdomar. Härtill skall läggas ett okänt antal ungdomar som inte är registrerade på arbetsförmedlingen, studerar, arbetar eller har någon annan känd sysselsättning (benämns fortsättningsvis som unga utanför).

De problem som motionären pekar på har uppmärksammats i ett flertal utredningar (t ex Salonen, Ungas etablering och ekonomi (2003:9); Gullberg & Börjeson, 2000; Salonen, 2000; Socialstyrelsen, 2001; Hammer 2003).

I utredningen "Unga utanför" (SOU 2003:92) konstateras att under 2001 var ca 70 000 unga i åldrarna 16-24 år att betrakta som utanför. Utredningen föreslår att varje kommun ska ha en lagstadgad skyldighet att aktivt söka upp och ge stöd till alla unga utanför under 20 års ålder. Utredningen föreslår också att arbetsförmedlingarna ska ha skyldighet att ge fullt stöd och personligt bemötande till alla som är myndiga. Vidare föreslås en fortsatt pedagogisk utveckling av såväl grund- som gymnasieskolan med bl.a. inriktning på lärlingsutbildningar och att arbetsförmedlingens möjligheter att arbeta med unga ska förstärkas. Utredningen föreslår också att en försöksverksamhet, som benämns Navigatorcentra, omgående ska inledas i ca 10 kommuner med målet att unga snabbt ska kunna vägledas till ordinarie aktiviteter och lösa regel- och ersättningsfrågor och andra problem som unga i denna grupp kan ha. I en sådan verksamhet bör ungdomarna också kunna komplettera de delar av grund- och gymnasieskolan som inte är kursplanestyrd och på så sätt underlätta arbetsförmedlingens jobbmatchning. För unga i åldrarna 20-24 föreslås arbetsförmedlingens utbud utökas. Kommunstyrelsen beslutade 2003-12-17 att Stockholm stad ska hemställa hos utbildnings-departementet om att få medverka i försöksverksamheten avseende s.k. Navigatorcentra med utgångspunkt från förslaget i betänkandet "Unga utanför". Vid

positivt besked ges arbetsmarknads- och integrationsberedningen i uppdrag att initiera en sådan försöksverksamhet.

Kommunstyrelsen behandlade 2004-01-14 inriktning och användning av de 5 mnkr som överförts till kommunstyrelsen och som integrationsförvaltningen haft för att stödja utvecklingsarbete för att minska behovet av försörjningsstöd. Dessa medel skall i huvudsak inriktas på kommunövergripande insatser för att bistå unga som behöver särskilda stödinsatser för att antingen återvända till studier eller etablera sig på arbetsmarknaden. Som exempel nämns den föreslagna satsningen på Navigatorcentra. Samverkan ska ske med stadens kompetensfond.

En arbetsgrupp har bildats med företrädare för fyra stadsdelsförvaltningar, utbildningsförvaltningen, socialtjänstförvaltningen, kompetensfonden, länsarbetsnämnden samt arbetsmarknads-, integrations- och demokratienheten. Syftet är att lägga fram förslag till hur en uppsökande verksamhet av dessa unga ska bedrivas och hur kartläggning-, väglednings- och stödinsatser ska tillhandahållas.

Motionärens tankegångar är således väl observerade och beaktade med aktuella beslut som fattats.

SKRIVELSEN

Kista stadsdelsnämnd beslöt vid sitt sammanträde den 25 mars 2004 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen samt att därutöver anföra följande.

Mikael Söderlund tar upp en viktig fråga i sin skrivelse till kommunstyrelsen. Förvaltningens svar är dock inte ett svar på skrivelsens två krav, dessa nämns inte i svaret överhuvudtaget.

Kista har lång erfarenhet av att arbeta med arbetslösa ungdomar. Stadsdelens sätt att tackla problemen med ungdomsarbetslöshet har visat sig vara effektiv. Detta är skäl nog att avböja skrivelsens krav på att modellen som tillämpas i Skärholmen skall användas i hela staden. Vi menar att varje stadsdel har sina egna förutsättningar att arbeta med arbetslösa och om en modell fungerar på ett ställe behöver det ändå inte vara självklart att det fungerar överallt. Förslaget till att uppvakta regeringen i syfte att åstadkomma en nedläggning av AMS, samt en ny arbetsmarknadspolitik som bättre tar tillvara det lokala näringslivet och bemanningsföretagen i arbetet med att bekämpa arbetslösheten bland ungdomar, vill vi avvisa. Som framgått av vårt svar har Kista och många andra stadsdelar redan god kontakt med både det lokala näringslivet och bemanningsföretagen, som kompletterar de breda insatserna som AMS åstadkommer. AMS är fortfarande den första försvarslinjen i svensk arbetsmarknadspolitik och har i varje läge framgångsrikt anpassat sin arsenal av åtgärder för att bekämpa arbetslösheten i allmänhet och även bland

för att bekämpa arbetslösheten i allmänhet och även bland ungdomar. Det finns därför ingen som helst anledning att uppvakta regeringen för att lägga ner AMS, kanske istället tvärtom, för att stärka åtgärderna med AMS i spetsen. Att lägga ner AMS nu måste fattas som huvudlöst och att kasta ut barnet med badvattnet.

Slutligen så vore det önskvärt att även andra företag än uthyrningsföretagen i större utsträckning samarbetade med stadsdelsnämnderna. Det skulle innebära att anställningarna skulle i så fall vara betydligt tryggare än de arbetstillfällena som man åstadkommer hos uthyrningsföretagen. Dessutom avmattas marknaden för dessa företag eftersom användningen av dem är dyrt. Redan nu har vårdföretagen svårt att få uppdrag.

Reservation anfördes av *Birgitta Wahlman m fl* (m) med hänvisning till förvaltningens förslag till beslut.

Särskilt uttalande gjordes av *Birgitta Wahlman m fl* (m) och *Lotta Gravenius m fl* (fp), bilaga 1.

Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 4 mars 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Aktuell statistik

Begreppet "ungdom" omfattar i arbetsmarknadssammanhang en något längre ungdomsperiod än i socialtjänstssammanhang. Med ungdomar menas även unga vuxna som ej fyllt 25 år, dvs personer som själva kan vara föräldrar.

Andelen arbetslösa ungdomar (18-24 år) i Kista februari 2004 var 2,7 procent mot 3,2 procent för staden totalt. Jämfört med februari 2003 och samma månad 2004 har andelen arbetslösa ungdomar minskat med 0,4 procentenheter i Kista. Vantör har i februari 2004 högst andel arbetslösa ungdomar i Stockholms stad, 4,4 procent, därefter följer Farsta och Hässelby-Vällingby med 4,1 procent och Skärholmen med 3,9 procent. Lägst andel arbetslösa ungdomar har Östermalm med 1,0 procent. Totalt i staden var i februari 1 097 ungdomar anmälda som arbetslösa och i Kista var det 84 ungdomar. (Källa: USK)

Sedan januari har ungdomsarbetslösheten enligt LAN-rapport 10 mars 2004 minskat kraftigt på grund av förstärkta individuella insatser. Från januari till februari 2004 har andelen arbetslösa ungdomar i Kista minskat med 0,7 procentenheter.

Det är viktigt att se nyanserat på arbetsmarknadsverkets statistik. Denna avser endast ungdomar anmälda till arbetsförmedlingen och ger en oklar bild av det totala läget bland ungdomar. Det kan vara så att ett aktivt lokalt arbete kan ge fler anmälda till förmedlingen. Det är inte givet att ungdomar själva söker sig till arbetsförmedlingen. Därför är det viktigt att stadsdelarna organiserar en bred

en. Därför är det viktigt att stadsdelarna organiserar en bred kontaktyta också genom fritidsverksamheter inte bara mot de yngre tonåren utan även mot ”unga vuxna”.

Förvaltningens förslag

De medel som avdelats till stadsdelarna för arbetsmarknadsinsatser har för varje år minskat och det är svårt att inom befintliga ramar bedriva ett offensivt arbete mot såväl ungdomars som vuxnas arbetslöshet. Alltför stor del av personalens tid går åt till att hitta finansiering för verksamheterna eftersom ambitionerna är betydligt större än tillgängliga medel.

Integrations- och Arbetsmarknadsberedningen har tagit initiativ till samverkan centralt och lokalt mot ungdomsarbetslösheten under rubriken ”unga utanför”. Kista stadsdelsförvaltning deltar i detta arbete. Kompetensfondsmedel förutsätts kunna ge möjlighet för speciella utvecklingsinsatser.

Förvaltningen vill mao betona vikten av en bred ansats i kampen mot ungdomsarbetslöshet men också att ambitioner och medelstildelning följs åt. Vi vill i nedanstående ge Kistas erfarenheter i arbetet mot ungdomsarbetslösheten.

Kvalitetsarbete och lokal mobilisering kring elevmålen i barn och ungdomsskolan

Ungdomar som ej har gymnasieutbildning är en riskgrupp för arbetslöshet. Arbetet för att förhindra ungdomsarbetslösheten har därför sin naturliga bas i barn- och ungdomsskolan. Mikael Söderlund påtalar vikten av insatser inom denna.

I utvecklingsstrategin för Kistas kommunala skolor finns tre prioriterade områden – språk, kultur och matematik.

I detta sammanhang vill Kista stadsdelsförvaltning speciellt betona de möjligheter **stadsdelsförnyelsen** ger när det gäller att stärka den lokala mobiliseringen för att eleverna ska nå målen i skolan. Kista har detta som prioriterat målområde i stadsdelsförnyelsen. Ett 30-tal projekt har redan aktualiserats både från anställda och boende med inriktning på att genom kulturinsatser, multimedieprojekt, språkprojekt, läsläsning, uppsökande verksamhet mm stödja eleverna. Ett exempel är ”Skapa Lära” – ett samverkansprojekt med Kungliga Musikhögskolan där lokala konstnärer stöder inläringen av kärnämnen genom elevernas deltagande i kulturutövande.

Samverkan mellan utbildnings- och stadsdelsförvaltningarna kring uppföljningsansvaret för de ungdomar som ej fullföljer gymnasiestudier

I arbetsgruppen ”unga utanför” har frågan om skolans uppföljningsansvar efter 9:e klass och uppföljningsansvaret för de ungdomar som avbryter gymnasiestudier lyfts fram. Tydliga riktlinjer för detta ansvar måste göras.

Kista stadsdelsförvaltning bedriver sedan 2001 i samverkan med utbildningsförvaltningens avdelning för elevstöd ett individuellt gymnasieprogram.

Verksamheten riktar sig till stadsdelens ungdomar mellan 16-20 år som saknar kärnämnesbehörighet från årskurs 9 i grundskolan. Inom ramen för de individuella gymnasieprogrammet erbjuder **Kista Kompetenscenter (KKC)** möjligheter till kunskapsinhämtande under ett preparandår. Målsättningen är att eleverna efter ett till två år skall klara fortsatta studier på ett nationellt gymnasieprogram alternativt folkhögskolestudier för äldre elever.

Undervisning sker utifrån individuellt uppsatta mål i kärnämnen svenska, svenska 2, engelska och matematik på företrädesvis grundskolenivå. För de elever som nått målen finns möjlighet till studier på gymnasienivå. Utöver kärnämnesundervisning ges kurser på gymnasienivå i datakunskap och digitalt skapande samt livskunskap. Teoretiska studier varvas med yrkespraktik, studiebesök och kulturella aktiviteter samt fysisk träning.

16 utbildningsplatser finns tillgängliga i Akalla Träff. Verksamheten erbjuder små undervisningsgrupper, högst 8 elever per grupp, stor vuxentäthet, hemlagad lunch och undervisning i otidationell skolmiljö. Varje elev utarbetar sin egen utvecklingsplan tillsammans med lärare och vårdnadshavare. Denna skall fokusera på ungdomens förmåga att utveckla sina färdigheter och följs upp och revideras kontinuerligt under läsåret. Eleverna har heldagsundervisning mellan 08.45 –15.15 måndag till fredag. Möjligheter till individuella lösningar med praktikdagar varvade med studier erbjuds. Varje elevs behov är utgångspunkten för den individuella studieplanen.

Personalen skapar en varm och öppen atmosfär som ger ungdomarna chans att i en trygg miljö bygga upp både sociala, intellektuella och praktiska färdigheter samt stärka deras självförtroende. Personalen arbetar med ett positivt och lösningsinriktat förhållningssätt som grundar sig i tron att varje människa har möjligheter att växa och utvecklas. Eleverna erhåller studiebidrag samt SL-kort.

Kista kompetenscenters koncept har visat sig framgångsrikt genom att eleverna får möjligheter till studier i egen takt. Elevenkäter och utvärderingar gjorda under 2003 visar samstämmigt att eleverna har blivit sedda, väl bemötta och känt sig trygga. De flesta har uppnått sina kunskapsmål. Några elever har förändrat sin syn på studier. Målsättningen att minst 75 % av eleverna skall gå vidare till nationellt program inom gymnasieskolan har uppnåtts.

Inom ramen för det **kommunala ungdomsprogrammet (KPU)** har Kista kompetenscenter sedan 1999 erbjudit långtidsarbetslösa ungdomar enskild vägledning och stöd ut i förvärvsarbete. Ungdomarna får en personlig coach som stöttar dem i hur man söker arbete. Det sker genom praktisk träning. Hjälps ges till att lära sig göra en sökprofil, en CV, hitta och söka arbeten, skriva en korrekt ansökan och göra uppföljningar på sökta arbeten. Ungdomarna får också lära sig hur en arbetsintervju kan gå till. Då ungdomar som trots dessa insatser inte finner ett arbete får hjälp med att skaffa en praktikplats som i sin tur kan leda till arbete och som i vart fall ger ungdomarna arbetslivserfarenhet och öppnar möjligheter till kommande anställning.

Ungdomarna erhåller ersättning via stadsdelsförvaltningen under förutsättning att de följer uppgjord planering och har en kontinuerlig närvaro. Inte minst viktigt är att

ungdomarna står till arbetsmarknadens förfogande. Stadsdelsförvaltningen erhåller ersättning via AMS.

Specialinsatser för ”ungdomar utanför”

Det är viktigt att bygga upp flera kontaktvägar för de ungdomar som inte har kontakt med myndigheterna.

Till Kista Kompetenscenter finns ett speciellt uppsökande arbete tillsammans med **Eritreanska föreningen** för att nå föreningens skoltrötta ungdomar och stödja dess föräldrar. Inom ramen för stadsdelsförnyelsen ansöker nu flera lokala föreningar om liknande insatser. Engagemanget i ungdomarnas framtid är stort lokalt och kan detta knytas närmare stadsdelens skolor kommer ungdomarna att ha stora möjligheter att lyckas i sitt skolarbete.

X-pan Ung är ett EU-projekt i stadsdelarna på Järvafältet. Projektet vänder sig till de unga arbetslösa som stadsdelarna har god kännedom om sedan tidigare och som är i behov av mycket stöd för att komma igång i någon form av sysselsättning. Projektet ägnar mycket tid åt motivationsarbete, bl.a. görs hembesök till den enskilde om den ej kommer på avtalad tid. Kista stadsdelsförvaltnings medfinansiering är i form av de arbetssökande deltagarnas försörjningsstöd.

Ett samarbete har påbörjats med **Kista Gymnasium** angående yrkesutbildningar inom plåtslageri, fastighetsskötsel, fasadrenovering och handel där stadsdelsförvaltningen lägger in projektmedel för att komvux-utbildningarna ska kunna ta emot både unga vuxna och vuxna som har speciella svårigheter. Vi hyser stora förväntningar på vad utvecklingen av den ”flexibla potten” inom komvux-systemet kan ge när det gäller olika grupper med särskilda behov.

Inom ramen för projekt **Stadsdelar och utbildningsanordnare i samverkan** (kompetensfondsansökan gemensamt för stadsdelar i norra och västra Stockholm) där samverkansformer med folkhögskolan utvecklas bör 18 – 24-åringar med stora behov kunna få stöd. För flickor med hedersrelaterade problem har kontakt tagits för ett speciellt stöd inom folkhögskolans ram.

Speciell uppmärksamhet för de ungdomar som ansöker om ekonomiskt bistånd.

Kista Stadsdelsförvaltning vill betona vikten av att ungdomar som ansöker om ekonomiskt bistånd får en förtätad kontakt och att personalen har ett utvecklat förhållningssätt.

Inom enheten Ekonomiskt bistånd (IoF), mottagningsgruppen, har man utarbetat arbetsrutiner kring unga vuxna arbetslösa mellan 18-25 år. I tidbokningssamtalet hänvisas alla att skriva in sig på arbetsförmedlingen (Af) omgående. Individen informeras vidare att de ej är berättigade till ekonomiskt bistånd förrän de varit aktivt arbetssökande i en månad, i vilket ingår att vara inskriven på Af. Detta gäller generellt men individuell bedömning görs i de fall nöd föreligger.

Under nybesökssamtalet görs en grundutredning samt bedömning vilken insats som kan vara bäst för personen. I möjligaste mån har sedan handläggaren ett trepartssamtal (arbetssökande, arbetsförmedling och socialtjänsten) så att den insats som bedöms lämpligast utifrån ålder eller behov blir rätt.

Inom avdelningen IoF planeras en förändrad organisation för att skapa en enhet för unga vuxna mellan 18-25 år. Det är viktigt att prioritera denna målgrupp för att förkorta deras kontakt med socialtjänsten samt att utveckla metoder för att arbeta med de unga arbetslösa på ett ändamålsenligt sätt.

Ekonomiskt bistånd är huvuduppdragsgivare till **Kista arbetsmarknads- och studiecenter** (KAS) inom avdelningen IAK. Inskrivning i denna verksamhet sker via mottagningsgruppen, ekonomiskt bistånd, på särskild blankett av vilken framgår vilken typ av uppdrag KAS erhåller.

KAS vänder sig till gruppen 20-25 år och är ett komplement till Af och arbetar framför allt med dem som Af har få insatser för. De arbetssökande kan erhålla studierådgivning, stöd i arbetssökeri samt praktikplats och matchningsinsatser mot bristyrken (Stockholm Matchning). Ett omfattande samarbete finns också med lokala arbetsgivare för individuell rekrytering.

För 2004 har KAS erhållit medel för utvecklingsinsatser från Kompetensfonden. Dessa används bla till fördjupade ungdomskontakter och uppsökande verksamhet bland företag för att skaffa/skapa lediga jobb.

Lokal studie och yrkesvägledning – öppna lärmiljöer

Den försöksverksamhet som skett mellan fem stadsdelar och utbildningsförvaltningen om lokalt förlagd studie- och yrkesvägledning för vuxna har varit mycket lyckosam. Det är av största vikt att den får fortsätta. Ett problem är att rekryteringsbidrag ej kan beviljas personer under 25 år.

En försöksverksamhet finns också kring lärmiljöer i samverkan med biblioteken där en utvidgad studierådgivning ges. Inte minst för unga vuxna är det av stor vikt att bedriva en studierådgivande verksamhet i nya former med stor tillgänglighet.

Nära samverkan mellan arbetsförmedlingarna och stadsdelsförvaltningar avseende arbetslösa ungdomar.

Förvaltningen anser att en översyn av den statliga arbetsmarknadspolitiken måste göras både vad gäller mål och arbetssätt. I alltför liten grad har kommun och arbetsförmedling sammanfallande målgrupper. Kommunen ftvingas idag att ta ett för stort ansvar för de nya på arbetsmarknaden både vad gäller ungdomar och vuxna

Det är också ett problem att arbetsförmedlingarna och stadsdelarna inte alltid samverkar från "dag 1" utan att arbetsförmedlingen först försöker ett antal månader innan stadsdelsförvaltningarna får över ungdomarna i KPU eller ungdomsgaranti. För de ungdomar där förmedlingen redan från början ser att det kommer att finnas svårigheter måste samverkan regelmässigt ske tidigare. Detta kan regleras i lokala samverkansöverenskommelser mellan stadsdelsförvaltningarna och

överenskommelser mellan stadsdelsförvaltningarna och arbetsförmedlingarna. Utkast till en sådan lokal överenskommelse görs inom ramen för det samarbete som finns mellan stadsdelar och arbetsförmedlingar i storstadsområdena.

Samverkan med näringslivet för rekryteringsinsatser till arbete

I Mikael Söderlunds skrivelse påpekas vikten av samverkan med näringslivets olika delar, bl a bemanningsföretagen.

I Kista finns omfattande erfarenheter av samverkan med företag inom flera olika projekt. Vi har drivit bygglärlingsprojekt tillsammans med Byggmästarföreningen, It-traineer tillsammans med IT-företag, Kista Matchning och Stockholm Matchning tillsammans med ett stort antal företag där bemanningsföretagen står för en stor del. Våra erfarenheter från bemanningsföretagen är att de ofta vågar pröva nya på arbetsmarknaden. En viktig resurs i matchningsarbetet är skräddarsydda utbildningar efter företagets behov. Stadens utbildningssystem måste utformas så att det bättre passar in i dessa behov och att utbildningar kan arrangeras omgående då ett rekryteringsbehov finns.

Inom Stockholm Matchning kommer nu företagsområden och lokala centra erbjudas kompetensutveckling för tillväxt genom att man kan tillhandahålla personal med specialkompetenser.

Det nära samarbetet med lokala företagare är av oerhört stor vikt när det gäller unga arbetslösa. Lokala företagare har ofta ett stort intresse för ungdomar och anställer även ungdomar med problem om de känner att myndigheten stöder dem. Internationell arbetsmarknadsforskning har kunnat påvisa att minoritetsgrupper lättare får jobb hos lokala företagare som väl känner de olika grupperna än hos arbetsgivare utanför området.

Ett omfattande uppsökande arbete bland Kistas företag är under planering – arbetsnamn "Invent Kista" för att få fram fler nya jobb både till unga och äldre arbetslösa. Arbetsmarknadsforskning betonar vikten av att ungdomar ges möjlighet att i första hand fortsätta i studier och i andra hand få arbete. Praktik och olika arbetsmarknadsåtgärder slår ut ungdomsarbetsmarknaden i högre grad än vad som gäller för vuxna. Det finns exempel på hur antalet tillgängliga jobb för ungdomar sjunker drastiskt om arbetsgivarna erbjuder de unga som gratisarbetskraft.

Nyföretagarstöd för ungdomar som vill starta eget

Ämnet entreprenörskap borde vara obligatoriskt redan på högstadiet. Det borde också finnas med i det lokala ungdomskulturutbudet. Kista stadsdelsförvaltning deltar i projekteringen av ett collegeår med inriktning på kulturproduktion. Även om inte alla ungdomar blir företagare så innebär det att ungdomarna får en bättre kunskap om hur de kan agera även som kund i en affärsrelation. Många ungdomar skulle kunna ha en mindre affärsverksamhet jämsides med studier eller timanställningar och detta skulle kunna ge en meningsfylld fritid. Det finns en rad stödverksamheter för ungdomars

entreprenörskap och som borde stödjas i ett mer omfattande program för flera stadsdelar.

Centralt stöd för metodutbildningar, bl a Skärholmens utbildning i lösningsfokuserat arbete.

Socialtjänst- och integrationsnämnderna har tillsammans under senare år förfogat över 10 mkr i utvecklingsmedel för arbetsmarknadsinsatser. Det finns goda skäl till att rikta dessa medel att ge viktiga metodutbildningar.

Många stadsdelar arbetar lösningsfokuserat i sitt sociala arbete och det bedrivs ett omfattande handledningsarbete utifrån denna speciella form av systemteoretiskt arbetssätt. Skärholmens jobbcentrum har förädlad det lösningsfokuserade arbetssättet för arbetsmarknadsarbete på ett utomordentligt pedagogiskt sätt och det vore ytterst värdefullt om fler stadsdelar kunde få del i detta.

Skärholmens Jobbcentrum och Kista Arbetsmarknads och Studiecetrum har ett mycket nära samarbete och idéutbyte. Ett lösningsfokuserat arbetssätt innebär ständig förändring med individen i fokus och där man inte låser sig till en på förhand given lösning. Båda stadsdelarna betonar också vikten av reguljärt arbete och reguljär utbildning och hyser skepticism mot uppbygget av alternativa strukturer där alltför ofta "annorlundaheten" hos de arbetssökande betonas och där det ofta finns en stark problemfokusering. Kista Stadsdelsförvaltning ser ett stort värde i en metodutbildning som starkt betonar det personliga bemötandet och tron på varje persons inneboende resurser och medverkar gärna i en sådan utbildning tillsammans med andra stadsdelar. Vi anser oss bl a ha en speciell kunskap när det gäller samverkan i breda nätverk med reguljär utbildning och arbetsgivare.

Maria-Gamla stans stadsdelsnämnd beslöt vid sitt sammanträde den 19 februari 2004 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Maria-Gamla stans stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 30 januari 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer i skrivelsens oro för att ungdomsarbetslösheten ökar. I Skärholmen ökar även antalet arbetslösa vuxna till skillnad från i Maria-Gamla stan. Det framgår inte av statistik i vilken utsträckning arbetslösa uppbär socialbidrag. Kommunfullmäktiges uppdrag till stadsdelsnämnderna är inte att halvera arbetslösheten utan det är att halvera bidragsberoendet.

Förvaltningen kan konstatera att Maria-Gamla stan har uppnått en halvering av bidragsberoendet sedan stadsdelsnämndsreformen utan att ha ett Jobbcentrum. Under många år har arbetssättet hos socialsekreterare varit lösningsfokuserat i förhållande till de enskilda som söker socialbidrag.

Förvaltningen är övertygad om att arbetssättet med att ha ett Jobbcentrum har varit bra i Skärholmen. Men stadsdelsnämndsområdena är väldigt olika avseende befolkning, arbetsplatser och de boendes förutsättningar att komma ur ett bidragsberoende. I Skärholmen finns många boende med invandrarbakgrund och för många har språket varit ett hinder för att få arbete. I Maria-Gamla stan är de största hindren för att få arbete missbruk eller psykiska funktionshinder. När arbetsmarknaden var gynnsam i slutet av 1990-talet fick en stor del av bidragstagarna arbete. De som blev kvar hade missbruksproblem eller led av psykisk ohälsa. För att överhuvudtaget komma vidare till arbete behövs insatser i form av rehabilitering innan en arbetsträning kan bli aktuell. Förvaltningarna har alltså olika problem att ta ställning till. När det gäller ungdomar finns idéer om att utveckla stadsdelsförvaltningens arbetssätt i "Från bidrag till egen försörjning - fördjupningen" till att omfatta även ungdomar. De förvaltningen hittills sett hos de ungdomar som sökt försörjningsstöd att flertalet har behov av stöd inte bara till att få arbete utan också bland annat hjälp med att söka psykiatriska kontakter.

Erfarenheterna från Skärholmens Jobbcentrum är att ta tillvara arbetssättet att jobba lösningsfokuserat. Att däremot bygga upp lokala Jobbcentrum i varje stadsdel är enligt förvaltningens uppfattning varken möjligt eller önskvärt. Däremot kan det vara en möjlighet med ett centralt tillskapat Jobbcentrum där samtliga stadsdelsnämnder kan köpa platser efter behov.

Förvaltningen menar slutligen att det är viktigt att hålla isär vilka uppgifter som åvilar stadsdelsnämnderna (halvera bidragsberoendet) och vilka uppgifter som åvilar arbetsförmedlingen (minska arbetslösheten). Det är också centralt att kommunfullmäktige ger lika ekonomiska möjligheter till stadsdelsnämnderna dvs. resursfördelningssystemen kan inte vara olika om samma uppdrag ska utföras.

Skärholmens stadsdelsnämnd beslöt vid sitt sammanträde den 18 mars 2004 att överlämna och återropa förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 16 februari 2004 har i huvudsak följande lydelse.

I skrivelsen framgår att ungdomsarbetslösheten ökat dramatiskt det sista året. Det är oerhört viktigt att ungdomar snabbt kommer ut i arbete eller praktik. Länsarbetsnämnden har krav på 100 dagars inskrivningstid innan den unge betraktas som långtidsarbetslös och får möjlighet att ta del av insatser; främst kraftfull matchning. När det gäller unga bör alla insatser vara tillgängliga från den första arbetslösa dagen med individuell matchning som det främsta verktyget. Ungdomar som inte slutfört gymnasiet eller avslutat utan godkänt resultat bör om möjligt stödjas till att fullfölja sina studier. För de individer som inte är motiverade till detta ska den kommunala vuxenutbildningen vara öppen när de i ett senare skede är beredda att komplettera sin utbildning. Ungdomsgymnasiet bör utveckla det individuella

ning. Ungdomsgymnasiet bör utveckla det individuella programmet så fler tycker att det är meningsfullt med studier. En modern lärlingsutbildning är i detta sammanhang ett gott exempel på en sådan utveckling. Skolan måste kunna möta de elever som faktiskt finns och förmedla de kunskapskrav som samhället behöver.

Jobbcentrum har ett jobbfokus och inriktar sig på människornas förmåga till arbete - inte vad som eventuellt saknas för att vara "perfekt" i ett matchningssammanhang. Vi samarbetar redan nu med Hägerstens, Liljeholmens och Älvsjö stadsdelsförvaltningar kring jobbcentrum. Vi bidrar gärna med att ytterligare sprida de kunskaper som vi erövrat under de år som jobbcentrum funnits och utvecklats.

Socialtjänstnämnden beslöt vid sitt sammanträde den 23 mars 2004 att i huvudsak godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen samt att därutöver anföra följande.

Majoriteten har identifierat ungdomsarbetslösheten som ett särskilt problem och vidtagit åtgärder genom att satsa 5 mkr speciellt riktade mot denna fråga. En aspekt som måste kommas ihåg är situationen för de ungdomar som kommer in på en gymnasieutbildning, men som hoppar av utan att ha fullgjort studierna utan andra alternativ. Majoriteten har inlett ett arbete för att stärka förutsättningarna för arbetslösa ungdomar. Bland annat har en arbetsgrupp med representanter för stadsdelsförvaltningar, stadsledningskontoret och kompetensfondens kansli tillsatts för att inventera målgrupper och aktiviteter. De ska även söka samverkan med länsarbetsnämnden för att komma överens om ansvarsfördelning. Diskussioner har också inletts med näringslivsorganisationer för att inrätta fler lärlingsplatser.

Reservation anfördes av *Peter Lundén-Welden m fl (m)*, *Ann-Katrin Åslund m fl (fp)* och *Désirée Pethrus Engström (kd)*, bilaga 1.

Socialtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande av den 23 februari 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen delar uppfattningen i skrivelsen att det är viktigt att staden medverkar till insatser för att stötta unga arbetslösa in på arbetsmarknaden. Att tidigt i livet hamna utanför arbetsmarknaden kan få långsiktiga konsekvenser för både samhället och den enskilde individen som riskerar ett livslångt utanförskap. En växande andel ungdomar mellan 16 och 24 år står utanför samhället genom att varken arbeta, studera eller vara registrerade som arbetssökande.

När det gäller unga arbetslösa är det särskilt viktigt att skapa motivation, egen handlingskraft och framtidstro och det krävs en utvecklad samverkan mellan olika

samhällsaktörer för att tillsammans nå framgång i fånga upp unga som står utanför arbetsmarknaden. Framförallt krävs en effektivare samverkan mellan stadens stadsdelsförvaltningar, arbetsförmedlingen och näringslivet men också med utbildningsförvaltningen.

Grundläggande i arbetet med att förebygga ungdomsarbetslöshet är sannolikt att redan på ett tidigt stadium motivera skoltrötta elever att satsa på någon form av utbildning för att skapa möjligheter till framtida arbete. För att lyckas med detta behövs troligen insatser i form av adekvat studie- och yrkesvägledning samt alternativa utbildningsvägar och flexibla intagningsregler för gymnasieskolan. Det är exempelvis olyckligt att elever som av olika skäl har svårt att tillgodogöra sig teoretiska studier blir utestängda från mer praktiskt inriktade yrkesutbildningar som de har fallenhet för på grund av otillräckliga betyg. Vidare bör skolan ha ett uppföljningsansvar efter grundskolan och bedriva ett aktivt uppsökande arbete för att förebygga att ungdomar i gymnasieåldern bli utan meningsfull sysselsättning. Dessutom behövs ett nära samarbete mellan arbetsliv och utbildningssystem, exempelvis med näringslivet för att hitta meningsfulla praktik- och lärlingsplatser som kan bidra till en trygg utbildning. Det är också viktigt att särskilt uppmärksamma unga med psykisk ohälsa och neuropsykiatriska funktionshinder för att på bästa sätt kunna stötta dessa till en ingång på arbetsmarknaden. Av de cirka 2 000 personer under 25 år som var aktuella för ekonomiskt bistånd i december 2003 hade så många som drygt 30 procent sociala/ medicinska försörjningshinder eller var sjukskrivna vilket kan jämföras med att 45 procent var arbetssökande.

Förutom kommunen är den statliga arbetsmarknadsmyndigheten en viktig aktör när det gäller att stärka ungas möjligheter på arbetsmarknaden. Det finns goda exempel och erfarenheter från lokala verksamheter där kommun och arbetsförmedling framgångsrikt arbetar tillsammans för att hjälpa unga att finna och behålla jobbet. Eftersom arbetsförmedlingen är så regelstyrd och inte har mandat att arbeta gränsöverskridande vore det dock önskvärt om arbetsförmedlingen kunde ges större frihet för att exempelvis även kunna arbeta motiverande.

Jobbcentrum i Skärholmen är ett av flera bra exempel på verksamheter som utvecklats i staden under senare år med syfte att motivera och stötta arbetslösa till arbete. Det finns också en rad andra verksamheter i stadsdelarna där man antingen av egen kraft eller inom ramen för halveringsuppdraget, storstadssatsningen eller i projekt med EU-finansiering har utvecklat och testat arbetsmetoder, samverkan och förhållningssätt. Flera av dessa har visat sig vara framgångsrika. Relativt få av projekten har dock implementerats och spridits till andra. Förvaltningens bedömning är därför att det är viktigt att staden i det fortsatta arbetet satsar på att bättre förvalta befintlig kunskap så att framgångsrika metoder och förhållningssätt kommer till användning på stadsdelarna samt att socialtjänstnämnden för egen del bör medverka till att ta tillvara, vidareutveckla och sprida resultaten av de senaste årens satsningar i staden.

Utbildningsnämnden beslöt vid sitt sammanträde den 18 mars 2004 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av *Jan Björklund m fl* (fp), *Mikael Söderlund m fl* (m) och *Jonas Vikman* (kd), bilaga 1.

Särskilt uttalande gjordes av *Emilia Hagberg* (mp), bilaga 1.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande av den 1 mars 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Långvarig arbetslöshet tenderar att leda till utanförskap. Särskilt utsatta är unga arbetslösa i åldrarna 18-24 år, vilka inte lyckas ta sig in på arbetsmarknaden, utan går direkt från skolan in i lång arbetslöshet. Mikael Söderlund föreslår åtgärder för att vända en sådan utveckling.

De åtgärder som föreslås i skrivelsen har redan initierats och utvecklats på flera nivåer. Utbildningsförvaltningen, stadsdelar, arbetsförmedling och branschorganisationer samverkar i åtgärder rörande utbildning och jobbmatchning i syfte att ge ungdomar en sådan start att de inte hamnar i utanförskap. Staden ansöker som en av tio kommuner om deltagande i försöksverksamhet med ungas stöd till unga i projektet Navigator. I Navigator erbjuds deltagarna komplettera delar av grund –och gymnasieskolan för att erhålla en utbildning som matchar lediga arbeten, vilka förmedlas av arbetsförmedlingen. Verksamheten erbjuder unga professionell hjälp av arbetsförmedlare, kuratorer, socialarbetare och lärare i samverkan.

Mikael Söderlund föreslår yrkesinriktade program för elever som vill börja arbeta direkt efter gymnasiet. Gymnasieskolans yrkesinriktade program har målet att eleverna, när de gått ut skolan, ska vara så kallat anställningsbara. Cirka hälften av stadens ungdomsgymnasier erbjuder yrkesutbildning inom ramen för de nationella programmen. Förvaltningen verkar i dialog med branscherna, för att de ungdomar som går in i en yrkesinriktad gymnasieutbildning skall erbjudas jobbgaranti under förutsättning att de genomför utbildningen med godkänt resultat. Enskede gårds, Skärholmens och Kista gymnasier är exempel på skolor som har nära samarbete med olika branschorganisationer.

Mikael Söderlund påpekar att var femte elev inte når grundskolans kunskapsmål i skrivning och läsning. I skrivelsen framhålls att elever som har svårt att nå skolans kunskapsmål måste få extra stöd, hjälp och tid, t ex ett extra år i grundskolan. Behovet av stöd till svaga elever är väl känt. Problemet är inte bara grundskolans utan också gymnasieskolans. Enbart grundskola räcker inte i konkurrensen om jobben. Ett alternativ för svaga elever är för närvarande gymnasieskolans individuella program. Hösten 2003 gick omkring 13 procent av eleverna i stadens gymnasieskolor på individuellt program. Antalet satta grundskolebetyg inom individuellt program 2003 var cirka 1 100. Förvaltningen menar att en särskild diskussion bör föras om hur elever, som lämnar grundskolan utan att ha nått målen, skulle kunna motiveras till ett

nar grundskolan utan att ha nått målen, skulle kunna motiveras till ett tionde år i grundskolan. Regeringens proposition den 17 mars 2004 om ny gymnasieskola förväntas ställa skrivelsens förslag om ett tionde år i grundskolan i ny dager, då man där eventuellt föreslår att begreppet preliminär behörighet införs och att det individuella programmet avskaffas. Förvaltningen tar därför inte nu definitiv ställning till ett tionde år i grundskolan, utan inväntar regeringens proposition.

Vuxenutbildningen har utvecklat arbetsformer som syftar till att underlätta snabbt inträde på arbetsmarknaden. Varje individ erbjuds studie - och yrkesrådgivning, individanpassad studiegång samt flexibelt arbetssätt. Validering har utvecklats för att skapa korta vägar mellan utbildning och arbete. En viktig del i arbetet med att motverka utanförskap bland dem som har bristande skolunderbyggnad är intensifierad rekrytering till studier för att öka anställningsbarheten. För att nå vuxna med bristande skolunderbyggnad samarbetar utbildningsförvaltningen med arbetsförmedling och andra förvaltningar. Med hjälp av det så kallade rekryteringsbidraget kan vuxna i åldern 25 – 50 år erhålla bidrag för studier. De utbildningar som leder till arbete kan kopplas till jobbgaranti. Utbildningsförvaltningen är samarbetspartner i ansökan till Kompetensfonden från Stockholm Matchning. Ansökan gäller medel för att genomföra korta yrkeskurser, varav en del med jobbgaranti. Insatserna inkluderar ungdomar i åldern 18-24 år och är stadsövergripande.

I skrivelsen föreslås slutligen en modern lärlingsutbildning, där eleverna tillbringar en del av tiden i skolan och en del i arbetslivet. Stockholms Hantverksförening bedriver modern lärlingsutbildning i samarbete med olika utbildningsaktörer och har tidigare i samarbete med utbildningsförvaltningen anordnat hantverksutbildningar vid bland annat S:t Görans gymnasium.

Utbildningsförvaltningen instämmer generellt i kravet på krafttag mot ungdomsarbetslösheten. Insatser sker både inom gymnasieskolan och inom vuxenutbildningen. Förvaltningen tar i sitt yttrande inte ställning till förslaget att staden uppvaktar regeringen om nedläggning av AMS samt en ny arbetsmarknadspolitik.

Arbetsmarknads- och integrationsberedningen beslöt vid sitt sammanträde den 20 april 2004 att anse skrivelsen besvarad med hänvisning till vad som anförs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande samt överlämna sitt ställningstagande för beslut i kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av *Birgitta Holm m.fl* (m), bilaga 1.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande av den 15 mars 2004 (som även gäller en skrivelse till beredningen av Kristina Axén Olin (m) rörande den ökande arbetslösheten) har i huvudsak följande lydelse.

Arbetslösheten i staden har ökat det senaste året. År 2002 var i medeltal 15 002 personer arbetslösa per månad vilket ska jämföras med 2003 då medeltalet var 17 773, en ökning från 2,9 % till 3,4 % (källa: USK). Skillnaderna inom staden är dock stora. En ökning av arbetslösheten i ett enskilt stadsdelsnämndsområde behöver inte alltid innebära ett misslyckande. En förklaring kan vara att ett aktivt arbete med att mobilisera människor som tidigare inte ingått i arbetskraften leder till att de blir redo för jobb och registrerar sig som arbetssökande och därmed stiger arbetslöshetstalen.

De problem som tagits upp i de båda skrivelserna avseende den ökande ungdomsarbetslösheten har uppmärksamats av staden. Redan 2003-12-17 beslutade kommunstyrelsen att Stockholms stad ska hemställa hos utbildningsdepartementet om att få ingå i en eventuell försöksverksamhet för stöd till unga som hamnat utanför skola och arbetsliv. Verksamheten som åsyftas är tänkt att utgå från förslaget i betänkandet ”Unga utanför” (SOU 2003:92).

Kommunstyrelsens fattade 2004-01-14 ett beslut som innebär att merparten av de medel som har avsatts för kommunövergripande arbetsmarknadsåtgärder ska riktas till insatser för att motverka ungdomsarbetslöshet. Beslutet innebar att en arbetsgrupp med representanter från stadsdelsförvaltningar, stadsledningskontoret, länsarbetsnämnden m.fl. tillsattes. Arbetsgruppen kommer under våren att lämna förslag avseende ansvarsfördelning och insatser.

Det finns många exempel på framgångsrikt arbete i staden med syfte att minska arbetslösheten och höja förvärvsfrekvensen. Det är viktigt att staden har många alternativa arbetsätt eftersom det dels handlar om att det finns olika individuella behov och dels för att det lokala näringslivet ser olika ut i olika delar av staden. Det finns många goda exempel att göra kända och att implementera. Erfarenheter från exempelvis Stockholm Matchning, Jobbcentrum, Mobiliseringen i Vantör, Lunda Nova i Spånga-Tensta är sådan kunskap som bör tas till vara och där erfarenheterna kan användas på flera håll i staden.

Det är dock inte alltid helt enkelt och ibland inte ens önskvärt att implementera en enskild verksamhets unika metoder med hänsyn till olikheter i de lokala förhållandena.

I skrivelsen från Mikael Söderlund lämnas ett förslag om att staden skall uppvakta regeringen med syfte att åstadkomma en nedläggning av AMS. Stadsledningskontoret avstår från att uttala sig i denna fråga.

Stadsledningskontoret föreslår att arbetsmarknads- och integrationsberedningen anser att skrivelserna besvarats med hänvisning till vad som anförs i detta tjänsteutlåtande, samt överlämnar sitt ställningstagande för beslut i kommunstyrelsen.

HEMSTÄLLAN

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslöt vid sitt sammanträde den 23 mars 2004, i samband med nämndens behandling av två skrivelser om ungdomsarbetslöshet, att hemställa hos kommunstyrelsen om att erfarenheterna från Skärholmens Jobbcentrum tas tillvara och används stadsövergripande i ett arbete för att minska arbetslösheten och bidragsberoendet bland unga stockholmare samt att staden uppväktar regeringen för att åstadkomma en ny arbetsmarknadspolitik som bättre tar tillvara det lokala näringslivet mm i arbetet med att bekämpa arbetslösheten, inte minst bland ungdomar.

RESERVATIONER M M

Motionen

Östermalms stadsdelsnämnd

Reservationen av Helena Bonnier m fl (m), Claes Fleming m fl (fp) och Jan Ulander (kd) har följande lydelse.

Stadsdelsnämnden föreslås besluta

- att bifalla motionen av Yvonne Fernell-Ingelström (m) angående ungdomsarbetslösheten i Stockholm samt
- att därutöver anföra

Enligt tillgänglig statistik från USK uppbar 4.802 ungdomar i åldern 20-24 år försörjningsstöd vid något tillfälle under 2002. Detta motsvarar 8,1% av denna grupp. Samtidigt visar samma statistik att 17,5% endast har 9-årig grundskola. Detta skall jämföras med att andelen arbetslösa i denna grupp är 3,8%.

Inget tyder på att någon av dessa siffror förbättrats beroende på den nu förda politiken från vänstermajoriteten med skattehöjningar kombinerat med minskat fokus på stadens svaga grupper. Att situationen i just vår stadsdel kan anses vara bättre än för staden som helhet är ett i alla avseenden felaktigt perspektiv. Det är därför viktigt att genomföra en stadsdelsövergripande kartläggning för att identifiera dessa ungdomar för att ta fram ett åtgärdsprogram för staden för att nå de ungdomar som inte genomgår gymnasieutbildning och/eller är arbetslösa.

Utbildningsnämnden

Reservationen av Jan Björklund m fl (fp), Mikael Söderlund m fl (m) och Jonas Vikman (kd) har följande lydelse.

Vi reserverar oss mot nämndens beslut då vi yrkade att nämnden skulle besluta

- att motionen tillstyrks
- att överlämna följande yttrande till kommunstyrelsen som svar på remissen:

Socialdemokraternas skattechock och avgiftshöjningar har lett till en hemmagjord depression i Stockholm. De senaste rapporterna tecknar en i stort samstämmig bild av en rejäl uppförssbacke för företagen i Stockholmsregionen. Ett särskilt allvarligt resultat av den förda politiken är att antalet arbetslösa ungdomar ökat med över 20 procent under det senaste året. Vi instämmer därför i motionärens krav på att staden agerar för att främja tillväxt, företagande och en politik för att bekämpa arbetslösheten

att främja tillväxt, företagande och en politik för att bekämpa arbetslösheten bland unga stockholmare.

Arbetsmarknads- och integrationsberedningen

Reservationen av Birgitta Holm (m) och Fredrik Malm (fp) har följande lydelse.

att bifalla motionen av Yvonne Fernell-Ingelström
att därutöver anföra följande

Under det senaste året har ungdomsarbetslösheten ökat dramatiskt i Stockholm och sammantaget är ökningen drygt 40 procent. Den grundläggande orsaken bakom de dystra siffrorna är att Stockholm idag har negativ tillväxt. Under bara ett år har vänstermajoritetens politiska beslut vänt en positiv tillväxt till en negativ. Skattechocken av historiska dimensioner har inneburit en köpkraftsindragning om sju miljarder kronor. En vanlig stockholmsfamilj har tvingats betala 12 000 per år i höjd skatt. Skatteutjämningen kostar staden allt mer. Sammantaget har skattehöjningarna och andra åtdragningar gjort att den ekonomiska aktiviteten minskat vilket drabbat många ungdomar som får betala priset i form av arbetslöshet. Vi ser nu hur socialbidragskostnaderna skjuter i höjden efter fyra års kraftig minskning under förra mandatperioden. Regeringen, omtalade storstadssatsning har inte givit några bestående positiva resultat vilket moderaterna och folkpartiet varnade för redan från början. Skatteutjämningen dränerar regionen på 16 miljarder årligen och sedan får vi tillbaka några miljoner i storstadssatsningen. Om vi fick behålla skatteutjämningspengarna skulle dessa generera många tusen arbetstillfällen.

I den akuta situation bör staden först genomföra en kartläggning av behoven och sedan i första hand slussa dessa ungdomar till jobbgarantin som visat sig så framgångsrik i sitt arbete.

Reservationen av Hardy Hedman (kd) har följande lydelse.

Att bifalla motionen av Yvonne Fernell-Ingelström.

Skrivelsen

Kista stadsdelsnämnd

Det särskilda uttalandet av Birgitta Wahlman m fl (m) och Lotta Gravenius m fl (fp) har följande lydelse.

Det kan noteras att förvaltningen på många håll bedriver ett framgångsrikt arbete för att minska problemet med ungdomsarbetslösheten. Dock framträder en bild av rätt splittrade insatser, varför frågan uppkommer om varför arbetet ska uppdelas på så många olika aktörer, liksom fallet är för insatser mot de vuxnas arbetslöshet.

Problemet kan botten i att förvaltningen har en särskild avdelning som sysslar med både projekt, nätverkande samt konkret och varaktig verksamhet inom områden som egentligen hanteras av och ansvaras för IoF, FSS och FTM. Att nya metoder utvecklas är mycket bra, liksom att kontakter knyts med andra aktörer och medel söks från externa källor. Men det blir, vilket ånyo syns i detta ärende, en otydlighet och uppsplittring som är olycklig.

Utvecklingskompetensen borde kunna få inrymmas inom befintlig verksamheter – men att det inom dessa ges en verklig och önskad möjlighet till metodutveckling, nätverkande och extern finansiering. Den borgliga gruppen ber att få återkomma med konkreta förslag i dessa frågor.

Att Kistas stadsdelförvaltning uppenbarligen har bra resultat i sitt ungdomsarbete är berömvärt, liksom att här verkar finnas en insikt om att AMS inte har alla lösningar på ungdomsarbetslöshetsproblemen. Att använda AMS:s medel till en näringslivsinriktad arbetsmarknadspolitik, samt överhuvudtaget förbättra möjligheterna för företagande är annars de enskilt viktigaste frågorna.

Socialtjänstnämnden

Reservationen av Peter Lundén-Welden m fl (m), Ann-Katrin Åslund m fl (fp) och Désirée Pethrus Engström (kd) har följande lydelse.

Socialtjänstnämnden föreslås besluta följande.

1. Socialtjänstnämnden tillstyrker förslagen i skrivelsen från Mikael Söderlund (m).
2. Därutöver anför nämnden följande som svar på remissen.

Socialdemokraternas skattechock och avgiftshöjningar har lett till en hemmagjord depression i Stockholm. De senaste rapporterna tecknar en i stort samstämmig bild av en rejäl uppförsbacke för företagen i Stockholmsregionen. Ett särskilt allvarligt resultat av den förda politiken är att antalet arbetslösa ungdomar ökat med över 20 procent under det senaste året. Vi instämmer därför i skrivelsens krav på att staden

under det senaste året. Vi instämmer därför i skrivelsens krav på att staden agerar för att främja tillväxt, företagande och en politik för att bekämpa arbetslösheten bland unga stockholmare.

Utbildningsnämnden

Reservationen av Jan Björklund m fl (fp), Mikael Söderlund m fl (m) och Jonas Vikman (kd) har följande lydelse.

Vi reserverar oss mot nämndens beslut då vi yrkade att nämnden skulle besluta
att avslå förvaltningens förslag till beslut
att tillstyrka förslagen i skrivelsen från Mikael Söderlund (m)
att därutöver anföra följande som svar på remissen

Socialdemokraternas skattechock och avgiftshöjningar har lett till en hemmagjord depression i Stockholm. De senaste rapporterna tecknar en i stort samstämmig bild av en rejäl uppförsbacke för företagen i Stockholmsregionen. Ett särskilt allvarligt resultat av den förda politiken är att antalet arbetslösa ungdomar ökat med över 20 procent under det senaste året. Vi instämmer därför i skrivelsens krav på att staden agerar för att främja tillväxt, företagande och en politik för att bekämpa arbetslösheten bland unga stockholmare.

Det särskilda uttalandet av Emilia Hagberg (mp) har följande lydelse.

Varje elev måste ges förutsättningar att klara grundskolan. Det kan exempelvis ske genom att man får extra stöd, att man kan läsa ämnen och kurser i olika takt eller att skolstarten är flexibel. Däremot tycker vi inte att den obligatoriska grundskolan skall förlängas till tio år.

Arbetsmarknads- och integrationsberedningen

Reservationen av Birgitta Holm m fl (m) har följande lydelse.

Arbetsmarknads- och integrationsberedningen beslutar
att i överlämna integrationsberedningen tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen för beslut, samt
att därutöver anföra följande

Sedan vänstermajoriteten kom till makten har en betydelsefull omsvängning av den politiska inriktningen inträffat. Vänstermajoriteten fokuserar inte längre på att göra allt för att få de ekonomiska hjulen att gå fortare. En nödvändighet om tillväxten skall

förbättras och antalet nya jobb öka. Efter skattehöjarraseriet, uteblivna satsningar på infrastruktur, minskad valfrihet, fortsatt rekordhøgt skatteutjämningsuttag och hot om biltullar har uppgången i konjunkturen försenats kraftigt. Vilka förlorar stort på denna negativa utveckling? Jo, i första hand de arbetslösa och socialbidragstagarna. Vänsterpolitik leder till att människor är arbetslösa längre än nödvändigt och att människor dels hamnar i bidragsberoende och dels tvingas leva längre i detta beroende.

Vi moderater har föreslagit att den framgångsrika verksamheten vid Jobbcentrum i Skärholmen bör stå modell för stadens arbete med att få människor att gå från bidrag till arbete. Modellen går ut på att människor garanteras någon form av arbete eller utbildning inom några dagar.

Bilaga 2

*Arbetsgruppen för särskilda insatser
med syfte att motverka ungdomsarbetslösheten*

Johnny Ridemar 508 29 304

Karin Eriksson-Bech 508 29 023

Eva Woll Tegbäck 508 29 312

Susanne Tengberg 508 29 153

Till
Arbetsmarknads- och
integrationsborgarrådet
Teres Lindberg

Rapport om pågående arbete

Inom ramen för stadsdelarnas och arbetsförmedlingarnas ordinarie arbete, vilket av naturliga skäl förstärkts med hänsyn till rådande situation för unga utan arbete eller studier, sker löpande ett stort antal lokala insatser med syftet att motverka arbetslösheten bland ungdomar i åldrarna 18-24 år. Utöver detta finns det kommunala ungdomsprogrammet för unga mellan 16-20 år. Det gemensamma arbetet mellan stadsdelar och arbetsförmedlingar förefaller efter genomgång i arbetsgruppen fungera väl och har intensifierats under våren 2004. En särskild problematik har dock påtalats när det gäller den del av ungdomsgruppen som inte finns i studier och inte är registrerad hos vare sig stadsdelsförvaltningarna (för försörjningsstöd) eller hos arbetsförmedlingarna (registrerade som arbetssökande). Den grupp som Leif Lindes utredning (SOU 2003:92) talar om som gruppen "unga utanför". I denna grupp finns en stor social och/eller missbruksproblematik varför ett särskilt arbete planeras för arbetet med att nå just dessa ungdomar.

Ett annat bekymmer som arbetsgruppen konstaterat är att det sedan ett antal år tillbaka inte finns ett kommunalt uppföljningsansvar för de ungdomar som av olika skäl inte kommer in på eller hoppar av från gymnasieskolan. Det är för närvarande oklart om regeringen i kommande "ungdomspropositioner" kommer att behandla denna fråga. Oavsett detta anser arbetsgruppen att det måste finnas ett sådant uppföljningsansvar. Detta kan medföra såväl organisatoriska konsekvenser som ekonomiska konsekvenser för staden. En möjlighet härvidlag är att fundera på om en eventuell "navigator"-verksamhet i enlighet med det förslag som staden anmält sitt intresse för hos utbildningsdepartementet också skulle kunna utgöra en bas för en sådan kommunal uppföljningsorganisation. Vidare har gruppen konstaterat att det behövs ett utvecklingsarbete vad avser de system som idag hanterar skolungdomar där dessa behöver sammanlänkas, ("Hanna" resp. "Skola").

Nedan redovisas först de åtgärder för att minska arbetslösheten / höja förvärvsfrekvensen som staden sedan tidigare fattat beslut (hösten 2003) och där en del av respektive insats riktas mot ungdomsgruppen. Därefter redovisas de åtgärder som under våren 2004 beslutats och riktar sig mot ungdomar. Avslutningsvis redovisas de

2004 beslutats och riktar sig mot ungdomar. Avslutningsvis redovisas de insatser som planeras och inom en snar framtid kommer att föreslås, (sen vår/höst 2004).

Tidigare beslutade arbetsmarknadsinsatser, (där del av insatsen avser ungdomar);

Arbetsmarknadsåtgärder i Vantör

Stöd till fortsatt utvecklingsarbete av arbetsmarknadsåtgärder i Vantör.

Medel från kompetensfonden: 8,3 Mkr

Prioriterade grupper: Ungdomar, långtidsarbetslösa vuxna samt SFI-studerande.

Innehåller utbildnings- och mobiliseringsåtgärder, praktik samt stöd från studie- och yrkesvägledare.

Målet för unga arbetslösa är att samtliga unga som söker försörjningsstöd av arbetslöshetsskäl omgående ska erbjudas besökstid och att han/hon inom 14 dagar ska erhålla sysselsättning. Arbetet med verksamheter för unga inom ungdomsgarantin ska intensifieras.

Nära samverkan sker med arbetsförmedlingen och prioriteringarna i verksamheten görs gemensamt.

Jobbcentrum i Skärholmen

Stöd till utveckling av verksamheten vid jobbcentrum i Skärholmen. Samverkan med stadsdelarna Liljeholmen, Älvsjö och Hägersten, arbetsförmedlingen i Liljeholmen och Skärholmen. Inriktning: matchning mot jobb eller praktik.

Medel från kompetensfonden: 3,5 Mkr

Ungdomarna är prioriterade och en särskild överenskommelse finns mellan stadsdelarna och arbetsförmedlingarna i Liljeholmen och Skärholmen om särskilda insatser för unga med målet att samtliga ska erhålla jobb. Omfattar samtliga ungdomar som söker försörjningsstöd av arbetslöshetsskäl samt ungdomar som genom arbetsförmedlingen placeras i åtgärd inom ungdomsgarantin.

Lunda-Nova

Stöd till fortsatt utveckling av Lunda-Nova näringslivscenter.

Medel från kompetensfonden: 4 Mkr

Centret bedriver matchning, coachning och utbildning av arbetslösa i olika åldrar utifrån arbetsgivares behov av arbetskraft. Ett särskilt delprojekt ägnas åt samverkan skola/näringsliv för att ge ungdomarna tidig kontakt och tillträde till olika arbetsplatser. 20 företag ska knytas till projektet och ett särskilt "Entreprenörsprogram" ska inrättas.

Centret drivs i samverkan mellan stadsdelen, arbetsförmedlingen och det lokala näringslivet.

Kista Kompetenscenter

Alternativ utbildning för ungdomar som hoppat av skolan. Utbildningen kombineras med sociala stödåtgärder. Samverkan mellan Kista stadsdelsförvaltning och Utbildningsförvaltningen.

Beviljat från Kompetensfonden: 0,6 Mkr för 2004.

Övrig finansiering skolpeng samt vissa arbetsmarknadsmedel i egenfinansiering från Kista stadsdelsnämnd.

Omfattning: 15 elever i utbildning samt 15 ungdomar i arbetsmarknadsåtgärder.

Grundläggande gymnasieförberedande basår i kärnämnen kombinerat med multimediasstudio. Samverkan med lokala föreningar för att nå elever som inte nås via vanliga kontaktvägar.

Beslutade insatser som startat/startar under våren 2004;

Kommunalt tillfälligt anställningsstöd för ungdomar

Samverkansprojekt mellan staden, länsarbetsnämnden och ESF-rådet för att erbjuda praktik samt upp till sex månaders anställning för långtidsarbetslösa ungdomar. Omfattar sammanlagt 100 ungdomar.

Medel från kompetensfonden: 12, 5 Mkr

Livstycket

Utbildning med praktik för grupper som står långt från arbetsmarknaden.

Stöd från kompetensfonden: 7, 2 Mkr

Delar av verksamheten vid Livstycket inriktas särskilt mot unga kvinnor med bristfällig utbildning, som ofta hoppat av gymnasiet och som ofta också är unga mammor och som saknar förankring på arbetsmarknaden. En grupp som idag har stora svårigheter att komma ut på arbetsmarknaden.

Omfattar ca 90 deltagare/år.

Verksamheten sker i samverkan mellan stadsdelen och föreningen Livstycket. Samverkan sker också med bland annat Företagarna i Stockholm och Stockholms Hantverksförening

Ungdomsprojekt Maria-Gamla Stan

Ett tvåårigt projekt för att fördjupa insatserna omkring arbetslösa ungdomar, varav en stor andel också har annan problematik än bara arbetslöshet. Samverkan med arbetsförmedlingen och psykiatrin.

Tät och strukturerad kontakt för att ge rätt insats ifrån början till olika ungdomar.

Beviljat från Kompetensfonden: 2 480 tkr för två år.

Antal ungdomar: Samtliga ungdomar i åldern 18-24 år som söker försörjningsstöd.

Ungdomsprojekt Enskede- Årsta/Skarpnäck

Ett samverkansprojekt mellan stadsdelarna och arbetsförmedlingen i Johanneshov för att öka andelen ungdomar som kommer ut i praktik, utbildning eller jobb. Enskede-Årsta och Skarpnäck är två av de områden där ungdomsarbetslösheten ökat mest. Ca 140 ungdomar aktuella vid ansökningstillfället.

Medel från kompetensfonden: 1,7 Mkr under två år.

Arbetsförmedlingen samverkar aktivt genom att gå in med egna personalresurser i projektet.

Under diskussion / ev. kommande förslag;

Matchningsprojekt i samverkan med länsarbetsnämnden och ESF med sikte på bristyrken.

Matchning av arbetslösa ungdomar till arbete inom detaljhandel. Projektet innefattar 4 månaders utbildning samt tre månaders praktik för den unge. Samverkan med olika företag inom detaljhandeln som redovisat rekryteringsbehov och som är beredda att förbinda sig att erbjuda praktik och därefter anställning, vikariat eller timanställning.

Kartläggningsprojekt "Unga Utanför"

Projekt för att kartlägga den grupp "Unga Utanför" som hoppat av gymnasieskolan, saknar egen försörjning och har olika former av sociala problem.

Utveckling av särskilda Navigatorcentra för ungdomar i Stockholm

Verksamhetscentrum för ungdomar med stöd, rådgivning, studie- och yrkesvägledning, etc.

Samverkansprojekt under utarbetande.

Ytterligare riktade insatser för arbetslösa ungdomar med social problematik

Samverkan med stadsdelsförvaltningarna. Dels metodutveckling dels utvecklande av möjliga åtgärder för den grupp ungdomar som idag har stora svårigheter att få arbete och som också har svårt att hitta lämplig praktik.

Sammanfattningsvis kan konstateras att staden nu dels genom de beslut som fattats, dels genom de insatser som förväntas kunna komma igång inom kort genomför stora insatser för att bekämpa utvecklingen av arbetslösheten bland unga. Bland insatserna finns exempel på åtgärder där staden i samverkan med länsarbetsnämnden och ESF-rådet tillsammans och med gemensamma resurser kan förväntas minska långtidsarbetslösheten bland ungdomar med minst hälften, och i praktiken sannolikt betydligt mer. Detta i kombination med övriga åtgärder som pågår eller startas inom kort kommer att förbättra ungdomars förutsättningar att komma in på arbetsmarknaden avsevärt.

Avslutningsvis måste också konstateras att det trots dessa insatser finns mycket kvar att göra. Dels vad gäller att nå ”unga utanför” dels vad gäller organisation kring uppföljning av ”avhoppare” från gymnasiet, m.m.

Slut.

Nedan finns förteckning över kontaktpersoner som kan lämna kompletterande information om den information som lämnats i detta PM.

Kontaktpersoner

Kista Kompetenscenter
Projektledare: Helen Starkman 508 01 212

Lunda Nova Näringslivscenter
Projektledare: Torbjörn Jansson 508 03 000

Ungdomsprojekt Maria-Gamla Stan
Ansvarig tjänsteman: Eva Hagberg-Dyberg 508 12 300

Arbetsmarknadsåtgärder i Vantör
Ansvarig tjänsteman: Lotta Stensö 508 20 370

Jobbcentrum i Skärholmen
Ansvarig tjänsteman: Kim Randrup 508 24 813
Ungdomsprojekt Enskede-Årsta/Skarpnäck
Ansvarig tjänsteman: Christina Koistinen 508 15 000

Livstycket
Ansvarig verksamhetsledare: Birgitta Notlöv 760 43 15

Kommunalt anställningsstöd för unga
Projektledare: Anki Young 508 29 592

Kontaktperson för projekt under diskussion:
Johnny Ridemar 508 29 304
Karin Eriksson Bech 508 29 023

Kontaktperson länsarbetsnämnden:
Håkan Martinsson 508 81 000
Stina Nordström Popova

Skrivelse till Kommunstyrelsen

Krafttag mot den skenande ungdomsarbetslösheten

Den socialdemokratiska majoritetens politik har nu fått förväntat och befarat genomslag i Stockholm. Resultatet av skattechocken och den företagsfientliga politiken i övrigt är att den ekonomiska situationen i Stockholm har förvärrats rejält det senaste året. Under 2003 gick 2 716 företag i Stockholms län i konkurs. Det är en ökning med 12 procent jämfört med 2002. Samtidigt minskar antalet nyregistrerade företag. De tuffa tiderna för näringslivet leder också till arbetslöshet. På bara ett drygt år har antalet arbetslösa ökat med ungefär 30 procent.

De som framför andra fått det kärvt på arbetsmarknaden är stadens ungdomar. Totalt har arbetslösheten bland ungdomar 18-24 år ökat med nära 50 procent under det gångna året. Om denna utveckling fortsätter riskerar tusentals unga stockholmare att fastna i det bidragsberoende den förra moderatledda majoriteten gjorde så mycket för att minska.

Förklaring finns på såväl kommunal som statlig nivå. I båda fallen är det socialdemokraterna som bär det yttersta ansvaret för den förda politiken. En politik som nu tvingar in tusentals unga stockholmare i arbetslöshet och bidragsberoende. Att vända den skenande utvecklingen måste få högsta prioritet. Annars är risken stora att dessa unga människor aldrig kommer in på arbetsmarknaden överhuvudtaget utan handlar i utanförskapets beroende av politiken och bidragen.

För att bryta utanförskapet krävs en individualiserad skola med höga och tydliga kunskapskrav. Det är inte acceptabelt att var femte elev lämnar grundskolan utan att kunna skriva en sammanhängande text eller läsa en bok. De elever som har svårt att nå skolans kunskapsmål måste få extra stöd, hjälp och tid, t ex ett extra år i grundskolan. Yrkesinriktade program borde skapas för elever som vill börja arbeta direkt efter gymnasiet. Därutöver bör en modern lärlingsutbildning där eleverna tillbringar en del av tiden i skolan, en del i arbetslivet.

Men det krävs också kraftfulla insatser för att erbjuda en väg ut ur bidragsberoendet och till egenförsörjning. Vuxna personer som är fullt arbetsföra har en skyldighet att efter förmåga försöka bidra till sin egen försörjning. Redan i dag finns flera exempel på framgångsrika arbetssätt. I till exempel Skärholmens Jobbcentrum garanteras arbete inom fem dagar till personer som söker socialbidrag enbart av det skälet att de blivit arbetslösa. Jobbgarantin har varit en mycket framgångsrik modell och det är hög tid att vi nu börjar arbeta på liknande sätt över hela staden. För ungdomarnas skull måste också den statliga arbetsmarknadspolitiken reformeras. Kolossen AMS måste brytas upp så att även unga på a-kassa får bättre hjälp att komma ut på arbetsmarknaden. AMS bör läggas ner och resurserna istället användas i samarbete med det lokala näringslivet och bemanningsföretagen så att

samarbete med det lokala näringslivet och bemanningsföretagen så att arbetslösheten, inte minst bland unga, kan bekämpas mer effektivt än idag.

Med anledning av ovanstående föreslår jag att kommunstyrelsen beslutar:

att erfarenheterna från Skärholmens Jobbcentrum tas tillvara och används stadsövergripande i ett arbete för att minska arbetslösheten och bidragsberoendet bland unga stockholmare.

att staden uppvaktar regeringen i syfte att åstadkomma en nedläggning av AMS samt en ny arbetsmarknadspolitik som bättre tar tillvara det lokala näringslivet och bemanningsföretagen i arbetet med att bekämpa arbetslösheten, inte minst bland ungdomar.

Stockholm den 14 januari 2004

Mikael Söderlund
Oppositionsborgarråd (m)

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2003:33

2003:33 Motion av Yvonne Fernell-Ingelström (m) om ungdomsarbetslösheten i Stockholm

Under senare år har alltfler ungdomar mellan 18 – 24 år redovisats i öppen arbetslöshet i såväl Stockholm som landet i övrigt.

Ungdomar befinner sig ofta utanför såväl arbetsmarknads- som utbildningssystem. Ett nytt utanförskap har uppstått.

Problemet är allvarligt ur flera olika aspekter, dels för att ungdomarnas självförtroende sänks dels för att det blir svårare att erhålla arbete ju längre tid frånvaron på arbetsmarknaden varar. Avsaknad av arbetslivserfarenhet och därmed referenser är i sig en faktor, som negativt påverkar chansen till ett framtida arbete. De omvärldsproblem vi har idag kännetecknas av att för få personer arbetar samtidigt som alltfler har behov av försörjning via socialförsäkringssystemen. Arbete utgör nyckeln till en oberoende framtid.

Enligt skolverkets statistik fullföljer endast 65 % av ungdomarna sina gymnasiestudier inom 4 år. Enligt en studie från AMS framgår att elever som avbryter sin gymnasieutbildning har påtagligt sämre utsikter att lyckas på arbetsmarknaden än de som fullföljt utbildning. Sysselsättningsgraden för elever som inte genomgått en fullständig gymnasieutbildning är 20% lägre än för de elever som fullföljt gymnasieutbildningen. Skolan tappar här kontakten med ungdomarna efter utbildningstiden. Det blir lätt ingens ansvar.

Ungdomsgruppen har stor strategisk betydelse för vår tillväxt, som nya skattebetalare, för egen identitet och oberoende, för sin hälsa och framtid.

En 25-åring har minst 40 år på arbetsmarknaden innan en ev. pension är aktuell.

På grund av att gruppen ovan saknar arbetslivserfarenhet kommer man heller aldrig att kunna kvalificera in sig i det generella socialförsäkringssystemet utan socialbidrag blir den enda utvägen. En grundskoleutbildning ger knappast möjligheter till ett arbete på dagens

knappast möjligheter till ett arbete på dagens arbetsmarknad som ställer höga krav på arbetskraften.

Särskilda metoder och arbetssätt måste till för att råda bot på den växande ungdomsarbetslösheten.

Jag föreslår därför att

1. en stadsdelsövergripande översyn och kartläggning genomförs i Stockholm för att identifiera dessa ungdomar och deras utbildnings-
bakgrund
2. utbildningsprogram tas fram i samråd med berörda instanser för att nå de ungdomar som i dag är arbetslösa och för att möta de ungdomar som fortfarande går i skolan men som riskerar gå ut i en framtida ungdomsarbetslöshet.

Stockholm den 19 november 2003

Yvonne Fernell-Ingelström